

TAULUTIETOKONE DOKUMENTOINNIN TYÖVÄLINEENÄ

Kehittämishanke Hornhattulan päiväkodin integroituun erityisryhmään.

Marika Jaamala
Tiina Puolakka

TAULUTIETOKONE DOKUMENTOINNIN TYÖVÄLINEENÄ

Kehittämishanke Hornhattulan päiväkodin integroituun erityisryhmään.

Marika Jaamala ja
Tiina Puolakka
Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
Lastentarhanopettajan virka-
kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Jaamala, Marika & Puolakka, Tiina. Taulutietokone dokumentoinnin työvälineenä. Kehittämishanke Hornhattulan päiväkodin integroituun erityisryhmään. Helsinki, kevät 2015, 60 s., 7 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhanopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyömme oli kehittämishanke, jonka tavoitteena oli saada taulutietokoneesta hoito- ja kasvatushenkilöstölle uusi työväline, sekä lisätä hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja lasten toiminnan dokumentointia.

Opinnäytetyö toteutettiin Porvoon kaupungin Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä vuoden 2014 aikana. Aloitimme kehittämishankkeen aiheen suunnittelulla ja rajaamisella yhdessä hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa. Syksyllä 2014 integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi informoituun aloituskyselyyn. Näiden vastausten pohjalta aloitettiin taulutietokoneen käytännön kokeilut. Käytännön kokeilujen jälkeen hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi kehittämishankkeeseen kuuluvaan loppukyselyyn.

Kehittämishanke oli kyselyiden perusteella tavoitteisiin nähden onnistunut. Hoito- ja kasvatushenkilöstön motivoitunut asenne taulutietokoneen käyttöä kohtaan auttoi kehittämishankkeen etenemisessä.

Kehittämishankkeen myötä Hornhattulan integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö sai taulutietokoneesta työvälineen toteuttaa päivittäistä dokumentointia ryhmässä. Taulutietokoneen tarpeellisuus ja monipuolinen hyödyntäminen tulevaisuudessa huomattiin kehittämishankkeen aikana. Tämän kehittämishankkeen kautta taulutietokoneiden käyttö lisättiin myös Hornhattulan päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Avainsanat: kehittämishanke, taulutietokone, dokumentointi.

ABSTRACT

Jaamala, Marika & Puolakka, Tiina. Tablet computer as a documentation work device. Development project in Hornhattula daycare centre for a special group. 60 p., 7 appendices. Language Finnish, Spring 2015. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

The thesis was a development project which goal was to create a new tablet computer work device for care and parenting personnel and to add care and parenting personnel's own work and children's activity documentation.

The thesis was accomplished in an integrated special group of Hornhattula day care centre during the year 2014. The development project started with a tablet computer purchase and with the subject planning and defining phase together with the care and parenting personnel. In the autumn 2014 the integrated care and parenting personnel of special group answered the informed starting inquiry. The answers were the basis for the tablet computer practical tests. After the practical tests were done, the care and parenting personnel answered the development project's final inquiry

Based on the inquiries the development project was a success. The motivated attitude of the care and parenting personnel helped the progress of the development project.

Due to the development project, Hornhattula integrated special group gained a new work device for daily documentation within the group. The need and the versatile benefits of the tablet computer in the future were noticed during the development project. The use of tablet computers in Hornhattula day care centre was added to the centre's childhood education plan.

Keywords: development project, tablet computer, documentation.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 VARHAISKASVATUS	9
2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat suunnitelmat.....	10
2.2 Kasvatuskumppanuus	11
3 TEKNOLOGIA VARHAISKASVATUKSESSA	13
3.1 Mediakasvattaja varhaiskasvatuksessa.....	14
3.2 Taulutietokone työvälineenä	16
4 DOKUMENTOINTI	18
4.1 Dokumentointi iPad-taulutietokoneella.....	19
4.2 Dokumentoitujen tallenteiden arviointi	21
5 KEHITTÄMISHANKE	24
5.1 Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoitteet.....	24
5.2 Kehittämishankkeen toimintaympäristö	25
5.3 Kehittämishankkeen lähtökohdat ja suunnittelu.....	27
5.4 Kehittämishankkeen aloituskysely	29
5.5 Hoito- ja kasvatushenkilöstön tutustuminen iPad-taulutietokoneeseen ...	30
6 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET	33
6.1 Tulokset taulutietokoneen käytöstä.....	33
6.2 Hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillinen kehittyminen	35
7 POHDINTA	36
7.1 Kehittämishanke prosessina.....	36
7.2 Kehittämishankkeen eettisyys ja luotettavuus	38
7.3 Johtopäätökset	40
7.4 Ammatillinen kehittyminen ja eettisyys	41
7.5 Kehittämishankkeen jatkuminen ja tulevaisuus	42
LÄHTEET.....	45

LIITE 1: Saatekirje hoito- ja kasvatushenkilöstölle	50
LIITE 2: Tiedote koteihin	51
LIITE 3: Kehittämishankkeen aloituskysely	53
LIITE 4: Kehittämishankkeen loppukysely	54
LIITE 5: Kehittämishankkeen suunnitelma 2013–2015	55
LIITE 6: Viikkosuunnitelma lokakuu-marraskuu 2014	58
LIITE 7: Kehittämishankkeen prosessikaavio	60

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksessa on käytössä melko vähän teknologisia laitteita. Hoito- ja kasvatushenkilöstön valmiudet tietotekniikassa vaatii kehittämistä. Tämä tarvitsee mahdollisuuksia ja uskallusta uuden asian opetteluun. Hoito- ja kasvatushenkilöstö oppii yhdessä uusia asioita kannustamalla toisiaan. (Rintakorpi 2009, 88.)

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena oli ottaa uusi työväline taulutietokoneesta hoito- ja kasvatushenkilöstön käyttöön. Tavoitteena oli taulutietokoneen avulla lisätä integroidun erityisryhmän lasten toiminnan sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn dokumentointia. Dokumentoinnin avulla saatiin tietoa lasten yksilöllisistä vahvuuksista ja tuen tarpeista, sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön toiminnasta varhaiskasvatustyössä.

Kehittämishanke aloitettiin syksyn 2014 aikana. Ajatus taulutietokoneen hyödyntämisestä varhaiskasvatuksessa lähti Porvoon kaupungin Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän tarpeesta. Integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö ei ollut aikaisemmin käyttänyt taulutietokonetta työssään.

Tässä kehittämishankkeessa motivoi aiheen ajankohtaisuus ja sen tulevaisuuden näkymät. Varhaiskasvatuksessa ei ole tehty taulutietokoneen käytöstä dokumentoinnin työvälineenä vastaavan tyylistä opinnäytetyötä aikaisemmin. Taulutietokoneista saatavaa tietoa julkaistaan paljon internetissä, mutta niiden soveltuvuutta arvioitiin kriittisesti. Kehittämishankkeessa huomioitiin varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja pedagogiset lähtökohdat.

Kehittämishankkeen teoriaosuudessa tuotiin esiin miten teknologia näkyy varhaiskasvatuksessa. Työssä käsiteltiin myös integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön ja lasten huoltajien välistä kasvatuskumppanuutta. Taulutietokoneella tehtyjen dokumenttien kautta lasten huoltajat saatiin osallisiksi ja tietoisiksi lapsen arjen toiminnoista, kasvusta sekä kehityksestä. Mediasvasta käsiteltiin hoito- ja kasvatushenkilöstön näkökulmasta. Työssä tuotiin esille

mediakasvattajan vastuu sekä eettiset näkemykset varhaiskasvatustyötä ajatellen.

Kehittämishankkeen kokeilujen ja tulosten kautta Hornhattulan päiväkodin integroitu erityisryhmä sai uuden työvälineen taulutietokoneesta. Tämän työn kautta esittelemme kehittämishanketyöskentelyn eri vaiheita.

2 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan alle kouluikäisen lapsen kasvatusta. Sen tarkoituksena on edistää lapsen tasapainoista kehitystä, kasvua ja oppimista. Keskeisenä voimavarana varhaiskasvatuksessa nähdään ammattitaitoinen hoito- ja kasvatushenkilöstö. Vahvan ammatillisen tietoisuuden ja osaamisen kautta hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyy tarjoamaan laadukasta varhaiskasvatusta. (Stakes 2005, 11.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstö tukee lapsen omatoimisuutta ja sen kautta aktiivisesti arvioi ja havainnoi pedagogisia prosesseja (Heikka, Hujala & Turja 2009, 41). Pedagogiset prosessit ovat vaiheittain eteneviä kasvatuksen ja opetuksen tapahtumaketjuja. Niissä yhdistyvät sisällöt, tavoitteet, ja menetelmät; huomioiden lapsen yksilöllinen persoonallisuus, sekä lapsiryhmä. (Helenius & Korhonen 2008, 52–55.) Hoito- ja kasvatushenkilöstön on tiedostettava lapselle ominaiset tavat oppia. Lapselle on mahdollistettava sopivat tilat, materiaalit, riittävästi aikaa sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön läsnäolo leikissä, liikunnassa, taiteen parissa, itsensä ilmaisussa sekä ympäröivien asioiden tutkimisessa. (Kaskela & Kronqvist 2012, 31–32.)

Varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilöstön työ on suunnitelmallista, ja tavoitteellista kasvatustyötä yhteistyössä huoltajien kanssa. Siinä yhdistyvät kasvatustavoitteet, hoito ja opetuksen kokonaisuudet (Heikka, Hujala & Turja 2009, 12.) Hoito- ja kasvatushenkilökunnan oman pedagogisen tietoisuuden perustana ovat kasvatuskäytännöt, niiden sisäistetyt pedagogisesti perustellut linjaukset ja valinnat. Tämä tarkoittaa hoito- ja kasvatushenkilöstön tietoisuutta teoreettisesta näkemyksestä. Siihen kuuluu lapsen oppiminen, lapsuus, kotiympäristö, sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset yhteydet. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 4.)

Varhaiskasvatuksessa on tehtävä pedagogisia valintoja. Erilaisia pedagogisen toiminnan painotuksia on useita. Hoito- ja kasvatushenkilöstön toimintaa jäsentää selkeästi rajattu pedagogiikka. Vastuu pedagogiikan toteutumisesta jaetaan

ja rajataan hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken hyvin, jotta voi sitoutua ja selviytyä työtehtävistään. (Mikkola & Nivalainen 2009, 25–26.)

2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat suunnitelmat

Varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaavat varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimivat kokonaisuutena edistään lasten hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Suunnitelmissa tavoitteena on myös hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillisen tietoisuuden- sekä huoltajien osallisuuden lisääminen ja moniammatillisen yhteistyön lisääminen lapsen ja perheen tukemisessa. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta kunnat luovat omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Kunnan yhteisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta kunnassa toimivat varhaiskasvatusyksiköt tekevät omat yksikkökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. (Stakes 2005, 7–9.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon lapsen ominaiset tavat toimia, joihin kuuluu liikkuminen, leikkiminen, tutkiminen sekä eri taiteen alueet ja niiden ilmaisu. Hoito- ja kasvatushenkilöstö keskustelee ja toimii lasten kanssa yhdessä. Havainnoimalla lasten toimintaa hoito- ja kasvatushenkilöstölle avautuu yhteys lasten maailmaan ja ajatteluun. Lasten ominaiset tavat toimia huomioidaan toiminnan toteutuksessa ja sen suunnittelussa. Nämä ohjaavat hoito- ja kasvatushenkilöstön työskentelyä ja sen menetelmiä lasten kanssa toimimiseen. Varhaiskasvatuksessa arvioidaan hoito- ja kasvatushenkilöstön ja lasten toimintaa sekä varhaiskasvatusympäristöä. Näin pystytään kehittämään kokonaisvaltaisesti varhaiskasvatusta. (Stakes 2005, 20.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstöllä pitää olla näkemys lapsen kasvusta ja kehityksestä, sekä miten sitä edistetään. Keskeiset sisällöt, eli orientaatiot muodostuvat seuraavista asioista: luonnontieteellisistä-, matemaattisista-, esteettisistä-, historiallis-yhteiskunnallisista-, eettisistä- sekä uskonnollis-katsomuksellisista orientaatioista. Näiden avulla lapsi pystyy vähitellen ymmärtämään, perehty-

mään sekä kokemaan monimuotoisia tapahtumia ympärillään. (Stakes 2005, 26.)

Porvoon kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin. Porvoon kaupungin jokaisessa päivähoidon yksikössä on oma päiväkotikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka sisällöt pohjautuvat kaupungin yleiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Suunnitelmia ja niiden toteutumista arvioidaan vuosittain. Varhaiskasvatussuunnitelman tarkoitus on ohjata ja perehdyttää päiväkotien hoito- ja kasvatushenkilöstöä yksikössä toteutettaviin kasvatuskäytäntöihin. Porvoon kaupungin päivähoidon jokaiselle lapselle laaditaan lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä lapsen huoltajien ja päiväkodin hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken. Lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma toimii työvälineenä ryhmän toiminnan suunnittelussa, toiminnan järjestämisessä ja lapsen kasvun suunnitelmallisessa tukemisessä. (Porvoon kaupunki 2011, 4.)

2.2 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuuden tarkoitus on lisätä huoltajien osallisuutta ja osallistumista. Sen kautta on tarkoitus ylläpitää ja luoda hoito- ja kasvatushenkilökunnan ja huoltajien keskinäisiä suhteita. (Kekkonen 2012, 50–52; Lämsä 2013, 51.) Kasvatuskumppanuutta lapsen huoltajien ja hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken kehitetään arjessa. Tarkoituksena on informoida huoltajia hoito- ja kasvatushenkilöstön tavoista toimia ja näin heille välittyä tietoa lapsen päivästä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 119.)

Huoltajille kerrotaan päivän tapahtumista, sekä tehdään suunnitelmallista ja tavoitteellista varhaiskasvatusta heille näkyväksi (Mäkelä i.a). Kuvattujen dokumenttien kautta lasten huoltajat pystyvät havainnoimaan sekä arvioimaan varhaiskasvatusta ja sen toteutumista oman lapsen kohdalla. Tämän avulla saadaan näkemys lapsen kasvuun ja kehitykseen sisältyvistä prosesseista hoito- ja kasvatushenkilöstön ja huoltajien kesken. Yhteiset keskustelut ja reflektoinnit tuovat uusia yhteisiä näkökulmia. (Rintakorpi 2009,86.)

Huoltajien sekä hoito- ja kasvatushenkilökunnan roolit nähdään samanlaisina, mutta tehtävät ovat erilaiset. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja oikeus lapsen kasvatukseen. Varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilöstöllä on edellytys luoda kasvatuskumppanuutta tukevat perustat ja ottaa huomioon perhekohtaiset organisoinnit. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on toimiva vuorovaikutus, joita luonnehtii yhteinen luottamus, vuoropuhelu, kuuleminen ja kunnioitus. Kasvatuskumppanuuteen kuuluu myös huoltajien osallistuminen varhaiskasvatussuunnitelman arviointiin ja tekemiseen. (Kekkonen 2012, 22.)

Huoltajien sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön on tarkoitus sitoutua yhdessä tukemaan lapsen oppimista ja kehitystä. Sitoutumalla yhteiseen toimintaan pystytään jakamaan ja tuottamaan yhdessä lapsesta koskevaa tietoa. Yhteistyö vahvistuu ja rakentuu huoltajien sekä hoito- ja kasvatushenkilökunnan toimintaympäristössä varhaiskasvatuksessa sitoutumalla sen toimintatapoihin ja rakentamalla yhteistä toimintaa. Siihen osallistuu hoito- ja kasvatushenkilökunnan lisäksi myös lapsen huoltajat ja näin tietotaito lapsesta saadaan hyödynnettyä kehityksen voimavaraksi. Tavoitteena on huoltajien sekä hoito- ja kasvatushenkilökunnan kasvatuskumppanuuden edistäminen. (Pyhälto & Vitikka 2013, 59.)

3 TEKNOLOGIA VARHAISKASVATUKSESSA

Tämän päivän maailmassa edellytetään ihmisiltä laajempaa lukutaitoa teknologiasta. Ihmisten tulee osata käyttää teknologiaa, sekä pystyä tekemään ratkaisuja ja valintoja erilaisten vaihtoehtojen välillä. Teknologian kehittymiseksi tarvitaan vuorovaikutusta sen käyttäjien ja kehittäjien välillä. Sen kautta saadaan aikaiseksi uutta parempaa teknologiaa. Teknologiaa määritellään monilla eri tavoilla. Se voidaan määritellä laajemmin tai kapeammin. (Turja 2011, 196–197.)

Teknologialla tarkoitetaan kaikille ihmiselämän alueille sijoituvia toimintoja, joissa ihmiset kehittävät ja käyttävät työkaluja, koneita, materiaaleja, järjestelmiä, prosesseja ja tekniikoita ratkaistakseen ongelmia ja toimiakseen inhimillisten tavoitteiden, tarpeiden ja toiveiden suuntaisesti. (Turja 2011, 196.)

Tietokoneiden käyttöä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on kokeiltu kahdenkymmenen vuoden ajan. Kokeiluista on opittu, kuinka niitä voidaan käyttää opetuksessa ja varhaiskasvatuksen arjessa. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö pedagogisena työvälineenä on ollut kokeiluista huolimatta vähäistä. Tietokoneita on hyödynnetty varhaiskasvatuksessa eniten tiedon etsinnässä, tiedottamisessa, työn suunnittelussa ja töiden raportoinnissa. Tieto- ja viestintätekniiikan kokeilut ovat olleet liian lyhyitä ja pintapuolisia. Teknologian hyödyntäminen vaatii muutoksia, kriittistä asennetta omaan työhön sekä uusien pedagogisten mallien käyttöönottoa. Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa vaatii teknologian käytön sekä pedagogiikan integrointia. (Kronqvist & Kumpulainen 2011, 96–97.) Teknologian kehittyminen on hidasta. Kehittyminen etenee vaiheittain ja vie aikaa. Teknologian kehittymiseen tarvitaan vuoropuhelua erilaisten käyttäjien kesken. Sen kehittymiseen vaikuttavat yhteiskunta, markkinat ja teknologia. (Hiltunen & Hiltunen 2014, 29–30.)

Perusopetuksessa on vuosina 2008–2011 tehty tutkimus tieto- ja viestintäteknologian käytön asenteista. Tämän tutkimuksen mukaan pedagogiikka ei ole pysynyt muuttuvan teknologian vauhdissa. Tieto- ja viestintäteknologian tehok-

kaampaan hyödyntämiseen tarvitaan opettajille monipuolisempaa koulutusta, omien ideoiden tukemista ja roolin korostamista omassa työssä. (Sipilä 2014.)

Kun opettajat saadaan käyttämään tieto- ja viestintäteknikkaa opettamisessa, se tukee heitä pätevoitymään tekniikan käytössä ja auttaa etenemään kohti luontevaa opetusteknologian käytön integraatiota (Sipilä 2014.)

Teknologisten laitteiden hyödyntäminen ja käyttöönotto koetaan usein haasteellisenä. Uuden teknologian tehokas hyödyntäminen ja käyttäminen eivät syrjäytä muita hyväksi havaittuja menetelmiä vaan niiden on tarkoitus viedä vanhoja menetelmiä uudelle tasolle. Teknologiset sovellukset ja laitteet eivät pysty korvaamaan hoito- ja kasvatushenkilöstöä. Kyky vaiheistaa ja suunnitella toimintaa pedagogisesti tarvitaan yhä enemmän. (Laru 2013, 10–11.)

3.1 Mediakasvattaja varhaiskasvatuksessa

Mediakasvatuksella tarkoitetaan kasvua ja oppimista mediaa hyödyntäen. Tavoitteena on kehittää mediataitoja yksilöllisesti. Näitä taitoja opetellaan tutustumalla monipuolisesti mediaan ja erilaisiin mediavälineisiin. Tärkeää on tarkastella mediaa kriittisesti ja tehdä valintoja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti analysoiden ja tutkien. Mediakasvattajan tehtävä on olla tietoinen mediaa koskevista ilmiöistä. Mediakasvattaja toteuttaa ja suunnittelee mediakasvatusta ja tiedostaa sen turvallisen käytön. (Stakes ja opetusministeriön mediamuffinssihanke 2008, 8–9.)

Mediakasvatuksen tarve ja sen osaaminen korostuu tietoverkkopalveluiden lisääntyessä. Mediatarjonta lisääntyy ja samalla se muuttaa muotoaan. Tämän takia mediataitojen oppiminen on elinikäistä ja sen kautta opitaan elämän hallintaa sekä taitoja aktiiviseksi kansalaiseksi. Tulevaisuudessa on pohdittava millaisia mediataitoja työelämä edellyttää hoito- ja kasvatushenkilöstöltä. Keskeisiä oppimisen ympäristöjä tulevaisuudessa tulee olemaan tietotekniikka, media ja viestintäteknikka. Erilaiset verkkojulkaisuohjelmat, laajakaistayhteydet ja alustat

auttavat käyttäjää osallistumaan teosten, aineistojen ja tiedon jakamiseen ja tuottamiseen. (Suonsivu 2010, 136–137.)

Mediakasvattajan eettisyys perustuu YK:n lapsen oikeuksiin sekä Suomen lakiin. Kasvattajan työtä ohjaavat yhteisön arvot ja ammattieettiset säännöt. Mediakasvattaja analysoi, tulkitsee, hyödyntää ja tutkii kriittisesti mediaa. Tärkeää on tunnistaa mediaan liittyvät haasteet, sekä kehittää itseään median parissa ja suhteessa siihen. (Mediakasvatusseura i.a.)

Media on ottamassa suurta roolia yhtenä kasvattajana, vaikka se ei tunne kasvattajan vastuuta. Osa hoito- ja kasvatushenkilöstöstä ei aina tiedä miten mediaan pitäisi suhtautua. Media tulee vaikuttamaan tulevaisuudessa paljon lapsiin. Viestintäteknologian ja median kohdalla kasvatussuhde saattaa mennä väärinpäin ja lapset saattavat opettaa myös vanhempiaan. Mediaa käytetään todella paljon ja sen käyttäminen tulee tilastoiden mukaan kasvamaan tulevaisuudessa. Kasvatusympäristö, kasvatus ja kasvatuksen arvot tulevat muuttumaan. Kodin merkitys kasvatusympäristönä tulevat kuitenkin säilymään merkittävänä ja tietyt arvot kasvatuksessa pysyvät ennallaan. (Matikainen 2008, 18–21.)

Tekniikkaa on tärkeää käyttää mielekkäästi ja tarkoituksenmukaisesti sekä löytää mahdollisimman monia tapoja vuorovaikutukselle. Yksi median keskeinen ilmiö on sen reaaliaikaisuus ja nopeus. Tapa ajatella niin kuin ennen ja nopeampi viestintäteknikka yhdessä saattaa aiheuttaa kulttuuriviivettä. Ihmistajunta kehittyy hitaasti, kun taas tekniikka kehittyy nopeasti. Itseisarvona ei voida pitää vaatimusta viestinnän nopeudesta ja reaaliaikaisuudesta. Ihminen vaatii aikaa ajatuksen sopeutumiseen ennen kuin tekee päätöksiä. (Merilampi 2014, 189.)

Motivaatio on keskeistä tavoitteellisessa oppimisessa. Sisäinen motivaatio kehittyy kun oppija saa kokea haasteita luoda jotain uutta itselleen sopivin sisällöin ja välinein ja pystyy kontrolloimaan edistymistään sekä olemaan utelias omille erilaisille poikkeaville käsitteille. Oppimismotivaatio mediataidon syntymiseksi ja synnyttämiseksi tarvitaan abstraktin ajattelun valmiuksia ja uteliaisuutta. Motivaatio kasvaa sen kautta kun näkee mihin kaikkea teknologian avulla voi tehdä. (Merilampi 2014, 146.)

Hoito- ja kasvatushenkilökunnasta ei mediakasvattajina ole tarkoitus tehdä alan ammattilaisia, vaan auttaa heitä selviämään mediaympäristössä. Tavoitteena on kehittää hoito- ja kasvatushenkilökunnan mediaan kohdistuvaa sivistystä. Mediasivistystä luodaan uusien ja vanhojen medioiden kautta. Hoito- ja kasvatushenkilöstöllä on vastuu mediasivistyksen tarjoamisesta. (Merilampi 2014, 192.)

3.2 Taulutietokone työvälineenä

Taulutietokoneella on paljon mahdollisuuksia työvälineenä, mutta tutkittua tietoa on vielä melko vähän (Tuhkala 2012, 32). Taulutietokoneen käyttö työvälineenä mahdollistaa reaaliajassa tapahtuvan oppimisen. Tietoa saa helposti ja nopeasti sekä sitä on helppo kuljettaa mukana pienen kokonsa vuoksi. Taulutietokone mahdollistaa jokaiselle yksilölliset käyttäjäkokemukset. Sen avulla ihmiset pysyvät olemaan vuorovaikutuksessa toisiinsa tietoverkkoja hyödyntäen. (Tuhkala 2012, 18.)

Taulutietokonetta ei kehitetty perinteiseksi tietokoneeksi, vaikka se sisältää paljon sille samoja ominaisuuksia. Sen viihdyttävistä ominaisuuksista huolimatta sitä ei myöskään kehitetty pelkästään viihdekäyttöön. iPad taulutietokonetta on luonnehdittu ainutlaatuiseksi tuotteeksi. (Thorntwaite 2014, 7.) iPad on elektroniikkaa ja tietokoneohjelmistoja suunnittelevan, kehittävän ja myyvän Yhdysvaltalaisen yrityksen Applen luoma laite. Sen käyttäminen perustuu yrityksen luomaan iOS-käyttöjärjestelmään. (Apple i.a.) Ensimmäinen iPad julkaistiin tammikuussa 2010, jolloin kosketuksella toimiva taulutietokone esiteltiin uutena mullistavana teknologisena keksintönä. Sen käyttöominaisuudet käsittävät internetin- ja sähköpostin käytön, pelaamisen, valokuvien ja videoiden katselun sekä erilaisien sovellusten ja sisältöjen hyödyntämisen. (Apple 2010.)

Taulutietokoneen käyttöön tarvittavien sovellusten ja sisältöjen lataaminen laitteeseen onnistuu iPad-tilutietokoneessa olevasta App store-nimisestä kaupasta. Sovelluksia ja sisältöjä kutsutaan ”appseiksi”. Niitä on ilmaisia että maksullisia. iPad-tilutietokoneen käyttömahdollisuudet ovat laajat. Kevyt ja pieni

kokoinen laite on helppo pitää mukana ja siirtää paikasta toiseen. (Kainulainen & Kilpiä 2012, 6–11.)

4 DOKUMENTOINTI

Dokumentoimalla lasten työskentelyä valo- ja videokuvaamalla pystytään tallentamaan tärkeitä hetkiä arjen toiminnoista. Dokumenttien kautta saadaan näkyväksi koko prosessi eli mitä tehtiin, mistä pidettiin, mikä oli hankalaa, mihin edettiin, miten kokemuksia jaettiin ja miten jatkettiin eteenpäin. (Rintakorpi 2009, 85.) Tässä kehittämishankkeessa on tarkoituksena kuvata tarkasti tapahtumia, ideoita, ilmiöitä ja ympäristöä. Tärkeää on dokumentoida säännöllisesti ja tehdä se mahdollisimman tarkasti.

Dokumentointi on erilaisen tiedon tallentamista ja kirjaamismenetelmiä. Niihin voi kuulua erilaiset tuotokset, äänitteet, kertomukset, videot ja valokuvat. Dokumenttien avulla analysoidaan aikuisten ja lasten välillä tapahtuvaa vuorovaikutusta. Hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyy dokumentoinnin avulla suunnittelemaan toimintaa, oppimisympäristöjä, tukemaan lapsen kehitystä sekä keskustelemaan havainnoistaan. Keskustelun avulla selkeytyy ja syntyy ymmärrys lapsen kehityksestä, hänen tavastaan toimia sekä tulkita uusia näkökulmia. Käyttämällä erilaisia dokumentointitapoja hoito- ja kasvatushenkilöstö saa oikeamman ja täsmällisemmän näkemyksen lapsesta. Dokumentoinnin avulla pystytään monipuolisesti havainnoimaan ja arvioimaan lapsen yksilöllinen edistyminen oppimisessa, sekä huomioimaan koko ryhmän oppiminen ja vuorovaikutustaidot. (Heikka, Hujala & Turja 2009. 76–77.)

Dokumentoitujen tallenteiden kautta pystytään avaamaan varhaiskasvatusta näkyväksi lasten huoltajille sekä hoito- ja kasvatushenkilöstölle. Tallenteiden avulla pystytään rakentamaan siltaa päiväkodin ryhmän sekä kodin välille. Näin saadaan muodostettua näkyväksi kokonaisuus lapsen arjesta. (Rintakorpi 2009, 85.)

Varhaiskasvatuksessa on hyvät mahdollisuudet dokumentointiin, mikäli saadaan kaikki sitoutumaan siihen. Hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa tulee sopia toimivat käytännöt sekä ajan järjestäminen. Tämän avulla dokumentointi saadaan osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa. (Mäkelä i.a)

Hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyy dokumentoinnin avulla etenemään suunnitelmallisesti varhaiskasvatustyössä. Sen kautta he pystyvät refleктоimaan omaa työtään ja kehittymään ammatillisesti. (Heikka, Hujala, Turja & Fonsen 2011, 66.) Dokumentoinnin kautta hoito- ja kasvatushenkilöstö tulee tietoisiksi toiminnastaan. Nykyajan ja tekniikan kehittymisen myötä dokumentointi on lisääntynyt varhaiskasvatuksessa. (Rintakorpi 2010, 20, 23.)

Dokumentointi pitää olla rehellistä ja näkyvää. Kuvattavien on tiedettävä miksi ja milloin heitä kuvataan. Lisäksi huomioidaan ja kunnioitetaan eri kulttuuritaustaisten perheiden suhtautumista koskien lasten valokuvausta ja videointia, sekä niiden hyödyntämistä. On tärkeää pohtia, ovatko käytettävät menetelmät dokumentoida toimintaa arjessa tarkoituksenmukaisia. Lapsella on oikeus myös kieltäytyä ja tulla kuulluksi kuvatuksi tulemisesta. Dokumentoidessa tulee ottaa huomioon lapsen kehitys- ja ikätaso. Ensisijaista tiedonkeräämisessä on huolehtia, miten tietoa esitetään ja kootaan, millaisia tulkintoja ja käsitteitä niistä tehdään ja mihin dokumentit tallennetaan. Alkuperäiset dokumentit on pidettävä turvassa ulkopuolisilta. Kerättyä tietoa voi käyttää vain sovittuun käyttötarkoitukseen. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 115–118.)

Dokumentointi on työtapa, mikä nähdään yhtenä tärkeänä osana varhaiskasvatustyötä. Sen avulla työhön saadaan lisää tarkoitusta ja sisältöä. Samalla saadaan aikaiseksi laatua lapsen näkökulmasta. Dokumentoinnin kautta varhaiskasvatuksen sisältöjen tarkoituksenmukaisuutta voidaan tarkastella. Vaikeudet kohdistuvat dokumentoinnin aikatauluttamiseen. Onnistunut dokumentointi vaatii hoito- ja kasvatushenkilöstöltä voimaa ja tahtoa, sekä asiaan perehtymistä. (Rintakorpi 2009, 88–89.)

4.1 Dokumentointi iPad-taulutietokoneella

Taulutietokoneella valokuvaus ja videointi ovat helppoa ja monipuolista. Tarvittaessa voi käyttää iPad-taulutietokoneen etu- tai takakameraa, riippuen kuvaus-tilanteen tarpeesta. Taulutietokoneessa on myös automaattinen tarkennus ja digitaalinen zoomi, jotka mahdollistavat laadukkaiden lähikuvien ottamisen.

(Apple 2011, 63.) Kameratoiminnolla voit kuvata erilaisia ja erityyylisiä kuvia ja videoita. Taulutietokoneessa löytyy erilaisia mahdollisuuksia kuvien ja videoiden tallentamiseen, sekä niiden jatkokäsittelyyn (Apple 2013, 88.)

Videokuvaaminen taulutietokoneella poikkeaa hieman valokuvauksesta. Videokuvauksessa otetaan huomioon sijoittelu ja se mitä tapahtuu muutamien sekuntien ja minuuttien päästä tallentamisen aloittamisesta. Ennen kuvaamisen aloittamista on hyvä miettiä tuotoksen lopputulosta ja sitä, miltä video tulee näyttämään valmiina. Videokuvausta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon kuvausympäristö. Kuvausympäristössä huomioidaan taustalla olevat äänet, valaistus ja kuvattava kohde. Näin saadaan hyvä lopputulos kuvattavaan videotallenteeseen. (Carlson 2015, 21.)

Tarvittaessa voit hyödyntää erilaisia apuvälineitä taulutietokoneella kuvattaessa. Erilaisia apuvälineitä löytyy mikrofoniin, jalustojen ja linssien muodossa. Näiden avulla pystyt parantamaan videokuvan sekä äänen laatua. Lisälaitteiden avulla pystyt hallitsemaan paremmin erilaisia kuvaustilanteita sekä parantamaan käyttömukavuutta taulutietokoneella. (Carlson 2015, 10–18.)

Kuvausmateriaali mahdollistaa kuvattaviin tilanteisiin ja kuviin uudelleen palautumisen. Lapsen kanssa on hyvä tutustua käytettäviin kuvauslaitteisiin etukäteen. Kuvaamistilanteesta hoito- ja kasvatushenkilöstö voi tehdä leikkimielisen tapahtuman, jossa saadaan tallenteista dokumentteja arviointi varten. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 78–79.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstön ottamia valokuvia ja videoita voidaan käyttää taulutietokoneen Book Creator -ohjelmassa. Sitä hyödyntäen kuvausmateriaalista valmistetaan sähköisiä tarinakirjoja. Kirjoista voi lukea, katsoa ja kuunnella integroidun erityisryhmän tai yksittäisen lapsen päivästä, sekä siihen liittyvästä toiminnasta.

Book Creator -ohjelma on Applen iPad-taulutietokoneen käyttöön luotu työkalu sähköisten tarinakirjojen tekemiseen. Helppokäyttöinen ohjelmisto on ladattavissa iPad-taulutietokoneen sovelluksista. Book Creator on suosittu ohjelmisto

ja käytössä maailmanlaajuisesti. Ohjelmistoa käyttävät niin kodit kuin koulut, lapsista aikuisiin tehden eri käyttötarkoituksiin soveltuvia kirjoja. (Apple iTunes preview, 2014.)

Book Creator -tarinakirjan tekeminen aloitetaan valitsemalla kirjan malli, pystytai vaakasuuntainen. Kirjan sivujen määrän ja niiden taustaväriä voi valita. Sivuille siirretään valokuvia ja videoita taulutietokoneen kuvakansiosta. Ohjelman kuvatyökalulla onnistuu valittujen kuvien ja videoiden monipuolinen muokkaus. Kirjan sivuille on mahdollista lisätä tekstiä, jonka väriä ja fonttityyliä sekä kokoa voi muuttaa. Materiaalin lisääminen tarinakirjan sivuille onnistuu myös piirtämällä käyttäen Book Creatorin piirtotyökalua. Ohjelmassa on myös nauhoitustoiminto äänen tallentamiseen. Sähköisen tarinakirjan tallentaminen onnistuu taulutietokoneen muistiin. Kirjan voi lähettää helposti sähköpostin välityksellä, tai sen voi tulostaa paperiversioksi. (YouTube 2013.) Dokumentointiin liittyvää materiaalia, valokuvia, videoita sekä Book Creator -tarinakirjoja tallennetaan integroidun erityisryhmän salasanalla suojatulle Peda.net -sivustolle verkkoveräjään huoltajien katsottavaksi.

Peda.net on Jyväskylän yliopiston rekisteröimä verkko-oppimisympäristö. Se on käytössä jo 140 kunnassa eri puolilla Suomea. Peda.net -palveluun kuuluu useita lähinnä koulumaailmaan oppimiseen ja opiskeluun soveltuvia erilaisia osaluokkia. Peda.net -palvelussa toimii yhtenä osana sähköinen verkkoveräjä, jota voi käyttää materiaalin kokoamiseen ja sen jakamiseen. Sinne voi siirtää erilaisia tallennusmuodossa olevia teksti- ja kuvatiedostoja hoito- ja kasvatushenkilöstön sekä lasten huoltajien katsottavaksi. (Jokinen 2014.)

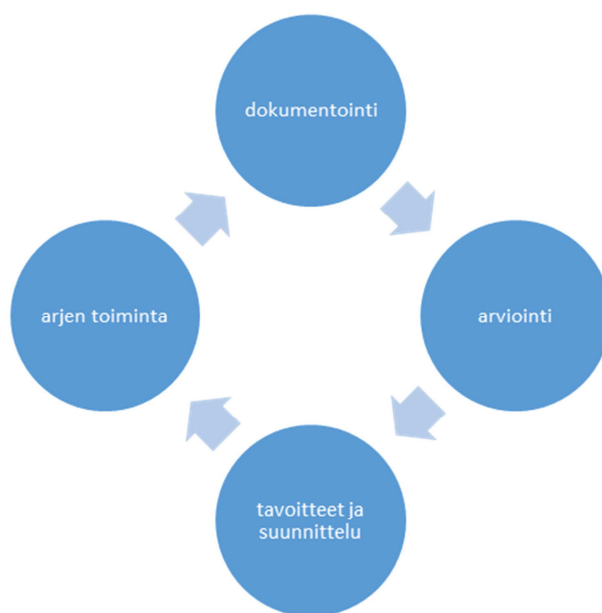
4.2 Dokumentoitujen tallenteiden arviointi

Varhaiskasvatuksen dokumentointia käytetään yleisesti arvioinnin pohjana. Dokumentoidessa ilmiöitä, tapahtumia, asioita tai prosesseja voidaan tehdä vertailuja, luokitteluja tai luonnehdintoja. Näiden kautta pystytään tekemään kuvauksia epäsuorasti tai avoimesti suhteessa arvioinnin ilmiöihin. (Alasuutari 2013.)

Varhaiskasvatuksen suunnitteluun pohjautuva arviointi on haasteellista. Arvioinnin tulee noudattaa varhaiskasvatussuunnitelman linjauksia. Se perustuu lapsen kehityksen ja oppimisen tämän hetkiseen näkemykseen. Hoito- ja kasvatushenkilöstö tekee arviointia yhteistyössä huoltajien, lapsen ja moniammatillisten työtahojen kanssa. Erilaisia menetelmiä voidaan käyttää lapsen yksilöllisessä arvioinnissa. Arviointia tehdään jatkuvasti ja sen tavoitteena on muuttaa hoito- ja kasvatushenkilöstön pedagogista toimintaa. Tärkeää on huomioida lapsen kunnioittaminen, sekä hänen oikeudet toimintaa suunnitellessa ja arviointi tehdessä. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 119.) Arviointi toimii kasvattamisen ja opettamisen työvälineenä. Tavoitteellinen ja tietoinen arviointi, sekä välineet arvioinnissa auttavat hoito- ja kasvatushenkilöstöä tiedostamaan oppimisen ja kasvatuksen osatekijöitä. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 41–42.)

Seuraamalla lapsia voidaan arvioida toimintaa, kehitysvaiheita ja tuen tarpeita. Sen avulla kerätään tietoa lapsista monipuolisesti, yksilöllisyys huomioiden. Arviointi on oppimisen seuranta, jossa lasten toimintaa dokumentoidaan, kuunnellaan ja katsellaan. Se on säännöllistä ja, sitä kerätään tasaisin väliajoin. Sen kautta saadaan tietoa lapsen kehityksestä, oppimisesta ja kasvusta. Hoito- ja kasvatushenkilöstö tekee suunnitelman arviointeja hyödyntäen. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 75.)

Erityisryhmissä toteutetaan varhaiskasvatuksen valtakunnallisia linjauksia sovelletusti huomioiden lapsen yksilölliset tarpeet. Lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa tavoitteellista ja suunnitelmallista työskentelyä varten hoito- ja kasvatushenkilöstön on tunnettava ryhmän lapset. Lapsen kehityksen ja toiminnan vahvuuksien, sekä tuettavien osa-alueiden tunteminen on työn tavoitteellisen suunnittelun ja toteuttamisen kannalta tärkeää. Toiminnan arviointi on jatkuva prosessi, johon liittyy toiminnan dokumentointi. Dokumentoinnista tehdyt arviot ohjaavat työn tavoitteellista suunnittelua sekä arjen toimintaa. (Pihlaja 2006, 16–17.)

KUVIO 1. Kasvatuksen suunnittelun jatkuva prosessi (Pihlaja 2006, 17).

Varhaiskasvatussuunnitelma edellyttää hoito- ja kasvatushenkilöstön suunnittelua, dokumentointia sekä arviointia. Hoito- ja kasvatushenkilöstön tulee tiedostaa varhaiskasvatuksen muuttuvia tarpeita ja haasteita, sekä kehittää omaa ammatillista osaamistaan. Varhaiskasvatussuunnitelma edellyttää myös hoito- ja kasvatushenkilöstön tiedostavan teknologisen kehityksen tuomat uudet mahdollisuudet ja ottavan huomioon tieto- ja viestintätekniiikan mahdollistamat hyödyt työssään. (Stakes 2005, 17; Porvoon kaupunki 2011, 10.)

Johdonmukaisesti dokumentoimalla lapsen arjen toimintoja hoito- ja kasvatushenkilöstö saa erilaisia näkökulmia lapsesta ja lapsiryhmästä. Dokumentoinnilla ja arvioinnilla on suuri vaikutus pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Säännöllisten dokumentointien avulla pystytään tekemään arvioita toiminnan suunnittelun eteenpäin viemisestä, sekä minkälaisia mahdollisuuksia hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyy lapsiryhmälle tarjoamaan. (Rintakorpi 2009, 87.)

5 KEHITTÄMISHANKE

5.1 Kehittämishankkeen tarkoitus ja tavoitteet

Kehittämishanke on tavoitteellista, aktiivista parempia tuloksia aikaansaavaa toimintaa. Tavoitteena voi olla paremman työympäristön, työn prosessin, tulosten ja työilmapiirin kehittäminen. Kehittämishankkeen luonteenomaisuuteen kuuluu innovatiivisuus, hyödynnettävyys, arvioitavuus ja käytännönläheisyys. Kehittämishankkeen kautta organisaatiot ja työyhteisöt panostavat ja rohkaisevat työntekijöitä luovaan työskentelyyn, innovaatioihin, kokeiluihin ja työssä oppimiseen. Kehittämishankkeen kautta halutaan työhön asennoitumista uudistaa. Työn tulee nostattaa innostusta uusien innovaatioiden ja ajatusmallien luomiseen, sekä oma-aloitteisuuden lisääntymiseen. Tämän kautta pystytään tehostamaan taitojen, tietojen ja luovan kehitysajatuksen hyödyntämistä työpaikoilla, ja kehittämään yhteistyötä. (Anttila 2007, 12–13.)

Tämän kehittämishankkeen tavoitteena on saada Hornhattulan integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle uusi pedagoginen työväline. Hoito- ja kasvatushenkilöstö saa mahdollisuuden kokea taulutietokoneen tuomat käyttömahdollisuudet. Kehittämishankkeessa pohditaan laitteen soveltuvuutta työvälineeksi integroidussa erityisryhmässä. Tämän kautta on tavoitteena lisätä hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja lasten toiminnan dokumentointia. Tarkoituksena on rohkaista ja innostaa sekä tarjota mahdollisuus hoito- ja kasvatushenkilöstölle oman työn kehittämiseen. Taulutietokoneen käyttöönotossa edetään pienin askelin hoito- ja kasvatushenkilöstön yksilöllisyys huomioiden. Tässä kehittämishankkeessa tuodaan esiin teoriatietoa sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön käytännön kokemuksia taulutietokoneen suunnitelmallisesta käytöstä. Taulutietokoneella tehtävällä dokumentoinnilla tuetaan ja tiivistetään hoito- ja kasvatushenkilöstön ja kodin välistä kasvatuskumppanuutta. Tarkoituksena on saada aikaan keskustelua taulutietokoneen käytöstä integroidussa erityisryhmässä sekä työskentelymuotojen kehittämisestä ja niiden tarpeellisuudesta.

Tässä kehittämishankkeessa tavoitteet ovat:

- Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö saa taulutietokoneesta uuden työvälineen.
- Hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja ryhmän lasten toiminnan dokumentoinnin ja arvioinnin lisääminen.

5.2 Kehittämishankkeen toimintaympäristö

Työelämäyhteistyötahonamme toimii Porvoon kaupungin Hornhattulan päiväkotii. Päiväkoti on perustettu vuonna 2008. Siellä on kahdeksan suomenkielistä kokopäiväryhmää, yksi osa/kokopäiväryhmä sekä yksi esiopetusryhmä. Päiväkodissa toimii myös avoimen päivähoidon palveluita. Lapsia Hornhattulan päiväkodissa on yhteensä 158. Hoito- ja kasvatushenkilöstöä siellä työskentelee 35 henkilöä. Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä on 12 lasta, joista viisi on erityisen tuen piirissä olevia lapsia, sekä seitsemän heistä on yleisen tuen tukilapsia. Ryhmässä työskentelee viisi hoito- ja kasvatustilan ammattilaista: erityislastentarhanopettaja, lastentarhanopettaja ja kolme lähihoitajaa. Ryhmässä työskentely on moniammatillista yhteistyötä. Lisäksi yhteistyötä tehdään erityisessä tuessa olevien lasten eri yhteistyötahojen kanssa. (Porvoon kaupunki 2014.)

Integroidulla erityisryhmällä tarkoitetaan lapsiryhmää, jossa on erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia sekä yleisen tuen tukilapsia. Integroidun erityisryhmän lapsista suurimman osan on oltava kehitykseltään tavanomaisia (Pihlaja 2006, 15.) Erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta puhuttaessa lapsella on päivähoitoon tullessa oltava lain edellyttämä erikoislääkärin tai jonkin muun asiantuntijan lausunto tuen tarpeesta. (Asetus lasten päivähoitosta 1973). Pihlaja (2006, 12–13) toteaa, että erityisen tuen tarve voi olla lapsella jatkuvaa, tilapäistä tai sen muoto saattaa vaihdella. Hankaluuksia ja haasteita voi olla useilla eri kehityksen osa-alueilla.

Moniammatillista yhteistyötä on erilaisten ammattiryhmien edustajien kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyö on tietoisesti tavoitteellista toimintaa, jossa työskennellään suunnitelmallisesti yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. (Kumpulainen, Krokfors, Lipponen, Tissari, Hilppö & Rajala 2010, 64.) Monista yhteistyötahoista johtuen on työn suunnittelu ja koordinointi sekä tiedonkulkeminen, ovat moniammatillisen työyhteisön kesken tärkeitä asioita. Hoito- ja kasvatushenkilöstöllä on oltava selkeä työnjako ja vastualueet. Lisäksi he osallistuvat työn pedagogiseen suunnitteluun ja arviointiin. (Pihlaja 2006, 22–23.) Erityisryhmien hoito- ja kasvatushenkilöstö käyttää dokumentointia paljon työnsä tukena. Lapsen kehitystä ja oppimista seurataan ja dokumentoidaan säännöllisesti. Se näkyy tärkeässä roolissa useiden eri moniammatillisten työryhmien, sekä perheiden välisessä työskentelyssä. (Pihlaja 2006, 22–23.)

Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä on toteutettu dokumentointia ennen kehittämishanketta muistiinpanoja kirjoittaen ja digikameralla valokuvaten. Valokuvausmateriaalia on hyödynnetty lähinnä integroidun erityisryhmän erityisen tuen tarpeessa olevien reissuvihkoissa sekä Peda.net verkkoveräjän sivuilla. Lasten toiminnan videointi on ollut vähäistä. Valokuvien tallentaminen on ollut aikaisemmin paljon haastavampaa, koska Hornhattulan päiväkodissa tietokoneelle tallentaminen on ollut hidasta ja vienyt resursseja ryhmän toiminnasta. (Pekkala, henkilökohtainen tiedonanto 19.8.2014.)

Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän erityisen tuen tarpeessa olevilla lapsilla reissuvihkot kulkevat kodin ja päiväkodin välillä päivittäin tiedonkulkua helpottamassa. Reissuvihkot kirjoitetaan käsin sekä kuvitetaan lapsen päivän aikana tapahtuvilla asioilla. Kuvittaminen tapahtuu, joko piirtämällä tai liimaamalla vihkoon digikameralla otettuja valokuvia tai tietokoneella tehtyjä tulostettuja kuvia. Reissuvihkon tarkoituksena on tukea lapsen, kodin ja päiväkodin välistä kommunikointia päivittäin. Integroidun erityisryhmän asioista yhteisesti perheille tiedotetaan salasanalla suojatulla Peda.net sivustolla. (Pekkala, henkilökohtainen tiedonanto 19.8.2014.)

Porvoon kaupungin varhaiskasvatussyksiköissä on käytössä omat Peda.net internetsivustot. Ne on jaettu päiväkodin esittely osaan ja ryhmien omiin sivuihin. Hornhattulan päiväkodin peda.net sivuston yleisestä esittelyosasta löytyy päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma, sekä arjen tärkeitä asioita ja lomakkeita huoltajille. Ryhmien sivustot ovat salasanoilla suojatut. Huoltajat saavat salasanan käyttöönsä, jonka avulla kirjautuminen palveluun onnistuu. Sivustoilla julkaistavaan lasten kuvausmateriaaliin pyydetään varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä huoltajien kirjallinen suostumus. Sivustoilla esitellään kyseisen ryhmän toimintaa tekstin, valokuvien sekä videoiden muodossa. (Porvoon kaupunki 2013.)

5.3 Kehittämishankkeen lähtökohdat ja suunnittelu

Tässä kehittämishankkeessa Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö tutustui ja kokeili taulutietokoneen käyttöä pedagogisena työvälineenä. Kehittämishankkeen kautta oli tarkoitus uudistaa integroidun erityisryhmän työskentelymuotoja. Lähtökohta oli työelämän käytännön tarve, sekä halu tutustua kehittyvän teknologian tuomiin muutoksiin ja niiden hyödyntämiseen integroidussa erityisryhmässä. Tulevaisuutta ajatellen hoito- ja kasvatushenkilöstö toivoo saavansa uuden työvälineen dokumentoimiseen ja sen kautta tehtävään arviointiin ja toiminnan suunnitteluun.

Työn kehittäminen ja omien työskentelytapojen kehitys alkaa henkilökunnan työn analysoinnista, sekä työskentelytapojen muutoksesta. Kehittämishankkeessa kehitys ja muutokset työhön eivät tule työpaikan ulkopuolelta. Hoito- ja kasvatushenkilöstö osallistuu itse työn kehittämiseen huomioiden käytännön tarpeet, tutkimukset ja koulutukset. (Engeström 1998, 12.)

Opinnäytetyön suunnittelu aloitettiin syksyllä 2013 hakien tietoa ja kirjallisuutta taulutietokoneiden käytöstä varhaiskasvatuksessa. Tämän kehittämishankkeen suunnittelu ja käynnistys vaati useita neuvotteluja ja uudelleen alusta aloittamisia. Kehittämishankkeen alkuvaikeudet kohdistuivat aiheen rajaamisen hankaluuteen ja tutkitun tiedon vähyyteen, koskien taulutietokoneita varhaiskasvatuk-

sessä. Taulutietokoneiden käyttömahdollisuudet ovat laajat. Alkuvaikeuksien jälkeen havaittiin tarve kohdistaa kehittämishanke integroidun ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle. Kehittämishanke rajattiin koskemaan hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja lasten toiminnan dokumentointia. Taulutietokoneen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa vaatii sen, että ensin hoito- ja kasvatushenkilöstö hallitsee laitteen monipuoliset ominaisuudet ja käyttömahdollisuudet. (LIITE 5.)

Kehittämishanke toteutui Hornhattulan päiväkodissa integroidussa erityisryhmässä vuoden 2014 aikana. Kehittämishanketta varten tutustuttiin eri laitevalmistajien markkinoilla oleviin taulutietokoneisiin. Tammikuussa 2014 Porvoon kaupungin varhais erityis kasvatuksen tulosyksikön esimies hankki integroituun erityisryhmään taulutietokoneen. Käytettäväksi laitteeksi valikoitui iPad-merkkinen taulutietokone sen selkeyden, helppokäyttöisyyden ja monipuolisuuden perusteella. Laitteeseen hankittiin internetyhteys ja suojakuoret taulutietokoneen suojaksi. Helmi-maaliskuussa toteutettiin tiedonhankintaa kirjastoissa ja hyödyntämällä intranettiä tietolähteenä. Samalla tutustuttiin käynnissä oleviin hankkeisiin koskien taulutietokoneiden käyttöä varhaiskasvatuksessa.

Kevään 2014 aikana kehittämishankkeesta pidettiin suunnittelupalavereja Hornhattulan päiväkodin johtajan ja integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa. Palavereissa pohdittiin miten kehittämishankkeen käytännön kokeilu toteutetaan Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Elokuussa 2014 kehittämishanketta varten laadittiin ja allekirjoitettiin tarvittava tutkimuslupa ja työelämäyhteistyösopimus. Integroidun erityisryhmän lasten huoltajille lähetettiin kehittämishankkeesta lyhyt tiedote. Tiedotteen mukana oli lupakysely koskien lasten toiminnan dokumentointia. Lisäksi lasten huoltajilta pyydettiin lupa tallenteiden julkaisemiseen päiväkodin omilla Peda.net-sivustoilla. Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle pidettiin kehittämishankkeesta aloituspalaveri. (LIITE 2, 5)

5.4 Kehittämishankkeen aloituskysely

Kehittämishanke aloitettiin informoidulla aloituskyselyllä (LIITE 3). Siihen vastasivat kaikki Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön jäsenet. Kyselyn kautta selvennettiin lähtöasetelmat kehittämishankkeeseen ja hoito- ja kasvatushenkilöstön aiemmat kokemukset ja ajatukset taulutietokoneista. Kyselyn avulla tiedusteltiin hoito- ja kasvatushenkilöstön toiveita kehittämishankkeesta. Työelämäyhteistyökumppani Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö lähti kehittämishankkeeseen positiivisella asenteella mukaan.

Informoidussa kyselyssä tyypillistä on kyselylomakkeiden henkilökohtainen toimittaminen kyselyyn vastaaville. Kyselyn alussa käytiin läpi kehittämishanke kokonaisuudessaan ja siihen liittyvä kysely ja niihin liittyvät henkilökunnan kysymykset. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 191–192.)

Aloituskyselyn kautta selvisi, että aiempaa käyttökokemusta taulutietokoneesta oli kolmella vastaajalla viidestä. Kahden vastaajan kokemukset taulutietokoneesta olivat kotikäytöstä. Yksi vastaajista oli kokeillut varhaiskasvatustyössä erilaisia opetuspelejä ja ohjelmia. Hoito- ja kasvatushenkilöstön asenteet taulutietokoneen käytöstä varhaiskasvatuksessa oli positiiviset ja kiinnostuneet.

Asenteeni taulutietokoneen käytöstä kehittämishankkeen alussa on uteliaan innostunut. Uuden teknisen laitteen käytön harjoittelu integroidussa erityisryhmässä monipuolistaa työtä ja antaa paljon mahdollisuuksia. Mielenkiinnolla suhtaudun dokumentointiin laitetta käyttäen ja mihin kaikkeen muuhun voin sitä todellisuudessa työssäni hyödyntää.

Taulutietokone koettiin kehittämishankkeen alussa tarpeellisena, mutta haastavana työvälineenä. Siihen toivottiin lisää koulutusta koskien sen turvallista ja monipuolista käyttöä. Hoito- ja kasvatushenkilöstö toivoo saavansa kehittämishankkeen myötä taulutietokoneesta uuden pedagogisen työvälineen, jonka avulla voidaan kuvata ja videoida lasten päivää hyödyntäen sitä arvioinnissa ja ryhmän toiminnan suunnittelussa.

Toivon kehittämishankkeen myötä dokumentoinnin lisääntyvän ryhmän arjessa koskien ryhmän lasten toiminnan suunnittelua. Haluaisin myös saada tukea hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatilliseen kehittymiseen.

Toiveena on että kehittämishanke etenee pienin askelin. Taulutietokonetta ei haluta kokea ylimääräisenä rasitteena, vaan se halutaan osaksi integroidun erityisryhmän arkea. Taulutietokoneen avulla lasten toiminnan dokumentointi kohteihin helpottuu ja näin ollen yhteistyö huoltajien kanssa tiivistyy.

Kehittämishankkeesta taulutietokoneen käytöstä työvälineenä haluan tietoa, taitoja ja käytännön käyttökokemuksia. Toivon, että tämä kehittämishanke madaltaisi kynnystä koko Hornhattulan päiväkodin sisällä käyttää tietotekniikkaa ja varsinkin taulutietokoneita.

Koen kehittämishankkeen mahdollisuutena tiivistää integroidun erityisryhmän lasten huoltajien ja hoito- ja kasvatushenkilöstön välistä kasvatuskumppanuutta. Mielenkiinnolla odotan voiko Book Creator tarinakirjan avulla korvata erityisen tuen tarpeessa olevien lasten reissuvihkoja.

5.5 Hoito- ja kasvatushenkilöstön tutustuminen iPad-tilutietokoneeseen

Kehittämishankkeessa taulutietokoneeseen tutustuminen alkoi laitteen käytön ohjeistuksella. Laitteen perusominaisuuksiin tutustuminen oli tehtävä rauhassa, koska taulutietokoneen käyttö integroidussa erityisryhmässä oli uusi opeteltava asia. Hoito- ja kasvatushenkilöstön aiempien käyttökokemusten perusteella laadittiin suunnitelma viikon kokeilujakson ajalle. Kokeilu tapahtui syksyn 2014 aikana. Suunnitelman päiväkohtainen sisältö käytiin yhdessä läpi. Samalla pohdittiin suunnitelman sisällön toteuttamista ja sen aikatauluttamista arjessa. Suositeltavaa oli varata aikaa taulutietokoneella tehtävään dokumentointiin ryhmän arjesta. Hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyi rauhassa tutustumaan uuden laitteen ominaisuuksiin. Kehittämishankkeen kokeilujaksossa otettiin huomioon hoito- ja kasvatushenkilöstön yksilölliset taidot ja tietämys. (LIITE 6)

Kehittämishankkeen kokeilujaksot jaettiin niin, että eniten taulutietokoneen käyttökokemusta omaava hoito- ja kasvatushenkilöstön jäsen aloitti kokeilun ensimmäisenä. Tällä järjestelyllä haettiin muille kehittämishankkeeseen osallistuville tukea, sekä käytännön kokemuksia. Kokeilun aikana toivottiin, että hoito- ja kasvatushenkilöstö pitäisi oppimispäiväkirjaa oman ammatillisen kehittymisen tueksi. Käytön loppuksi hoito- ja kasvatushenkilöstöä pyydettiin vastaamaan kehittämishankkeeseen kuuluvaan loppukyselyyn marraskuun 2014 loppuun mennessä. (LIITE 5.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstö eteni taulutietokoneen käytössä viikkosuunnitelman mukaisesti. Sairauspoissaolot ja siitä johtuva henkilöstövaje ja sijaisjärjestelyt vaikeuttivat hiukan suunniteltua aikataulua. Kehittämishankkeen käytännön kokeiluun osallistui neljä viidestä hoito- ja kasvatushenkilöstöstä. Viikkosuunnitelman toteutus alkoi lasten kuvauslupien tarkastamisella. Integroidun erityisryhmän kaikkien lasten huoltajat antoivat luvan osallistumiselle kehittämishankkeeseen ja siihen liittyvän materiaalin julkaisuun Peda.net verkkoveräjäsivustolle.

Taulutietokoneen kokeilun aikana dokumentoitiin lasten sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön toimintaa. Lasten arjen toimintoja kuvattiin monipuolisesti ja suunnitelmallisesti integroidun erityisryhmän eri tilanteissa. Tämän lisäksi hoito- ja kasvatushenkilöstö dokumentoi omaa työskentelyään integroidun erityisryhmässä erilaisissa toimintatuokioissa. Taulutietokoneella dokumentoitaessa harjoiteltiin laitteen eri valokuvaus ja video toimintoja. Tämän kautta integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja lasten toiminnan dokumentoinnista tulee luontainen osa työn suunnittelua ja arviointia. Sen kautta hoito- ja kasvatushenkilöstö saa tukea oman työn tekemiseen ja ryhmän toiminnan suunnitteluun.

Hoito- ja kasvatushenkilöstö kävi viikoittaisessa palaverissa läpi yhden videotallenteen koskien lasten ja aikuisten toimintaa. Videotallenteiden avulla hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyi palaamaan aikaisempiin arjen tapahtumiin ja tekemään oman työn ja lasten toiminnan arviointia. Palaverissa pohdittiin miten do-

kumentointia voidaan myös mahdollisesti hyödyntää integroidun erityisryhmän lasten yksilöllisissä varhaiskasvatuskeskusteluissa.

Dokumentteja voidaan käyttää apuvälineenä arvioinnissa. Niitä hyödynnetään toiminnan suunnitteluun arviointiin, sekä lapsen kehityksen seurantaan. Dokumentoidessa on huomioitava varhaiskasvatussuunnitelman sisällöt ja toiminnan tavoitteet. (Mäkelä i.a.)

Taulutietokoneen kokeilujakson lopuksi jokainen hoito- ja kasvatushenkilöstöstä valitsi yhden lapsen tai lapsiryhmän, josta teki sähköisen Book Creator -tarinakirjan. Kirjaan tallennettiin videoita, kuvia, ääntä sekä tekstiä. Tarinakirjat sekä kuvaus ja video materiaalit tallennettiin integroidun erityisryhmän Peda.net -sivustolle lasten huoltajien nähtäväksi. Lasten huoltajia muistutettiin integroidun erityisryhmän infotaululla ja suullisesti Peda.net -sivuston materiaalin lisäyksistä. Tiedottamisella haluttiin tuoda Peda.net sivustoa tutuksi sekä lisätä kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista. Hoito- ja kasvatushenkilöstö poisti lopuksi oman kokeilujaksonsa jälkeen taulutietokoneessa olevat tallenteet. Näin taulutietokoneen muistiin ei jäänyt vanhoja dokumentteja.

Kehittämishankkeessa käynnistettävien uusien työskentelymuotojen omaksuminen vaatii paljon käytännön harjoittelua, parannusehdotuksia ja asioiden vaikiinnuttamisia. Henkilökunnan käyttökokemukset ja mielipiteet vaikuttavat kehittämishankkeen etenemiseen. Tarkoitus on siirtää taitoja, tietoja sekä käyttökokemuksia hoito- ja kasvatushenkilöstön edustajien välillä kehittämishankkeen edetessä. (Toikko & Rantanen 2009, 16–17.)

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TULOKSET

6.1 Tulokset taulutietokoneen käytöstä

Tämän kehittämishankkeen tulosten kautta saatiin Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstöltä kokemuksia ja tietoa uuden työvälineen käytöstä varhaiskasvatuksessa. Kokemukset kerättiin käytännön kokeilujakson jälkeen loppukyselyllä. Kehittämishankkeeseen osallistui neljä integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön jäsentä. Yksi hoito- ja kasvatushenkilöstön jäsen oli estynyt osallistumaan kehittämishankkeeseen mukaan.

Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän neljä hoito- ja kasvatushenkilöstöstä sitoutui syksyn 2014 toimintakauden ajaksi kehittämishankkeeseen. Kehittämishanke eteni suunnitelman mukaisesti alkaen informoidusta aloituskyselystä, jonka jälkeen alkoi taulutietokoneen kokeilujakso. Tämän jälkeen hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi loppukyselyyn marraskuun lopussa 2014. (LIITE 4.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstön kokemukset taulutietokoneen käytöstä olivat positiiviset. Käyttömahdollisuudet koettiin monipuolisina ja taulutietokoneen käyttö antoi monenlaisia mahdollisuuksia työn tekemiseen. Työn dokumentointi lisääntyi uuden laitteen käyttöönoton myötä.

Kehittämishankkeen aikataulu oli kohdallani toimiva ja lisäsi ryhmän toiminnan dokumentointia. Arjessa liian helposti unohtuu dokumentoinnin tärkeys lasten kasvun ja kehityksen sekä toiminnan suunnittelun kannalta.

Hoito- ja kasvatushenkilöstö koki taulutietokoneen käytön tärkeänä, mutta haastavana. Haasteena koettiin taulutietokoneen yhteensopivuus Peda.net -verkkoveräjän kanssa, sekä oma teknologinen osaaminen. Uuden työvälineen käyttöönotto vaatii suunnitelmallista työskentelyä. Hoito- ja kasvatushenkilöstö huomasi tarvitsevansa lisää taulutietokonetta koskevaa koulutusta.

Kuvattujen tallenteiden jatkokäsittely onnistui taulutietokoneella paljon paremmin kuin aikaisemmin käytetyllä digikameralla. Taulutietokoneella kuvaaminen oli minulle helppoa ja opin sen käytön nopeasti. Suurimpana haasteena koin kokeilujaksossa ajan löytymisen laitteen käyttöön. Tämän lisäksi laitteen tekniset ominaisuudet sekä niihin liittyvät ongelmat haastoivat kehittämishankkeessa.

Kehittämishankkeeseen käytännön kokeilun aikana hoito- ja kasvatushenkilöstön asenne taulutietokoneen käyttöä kohtaan muuttui positiivisemmaksi. Taulutietokoneen käyttökokemukset ja mahdollisuudet laajenivat laitetta käytettäessä. Integroidun erityisryhmän lasten huoltajilta ei pyydetty erikseen palautetta kehittämishankkeesta, mutta heitä informoitiin kotiin jaettavalla tiedotteella sekä siihen liittyvällä lupakyselyllä.

Hoito- ja kasvatushenkilöstö koki kehittämishankkeen aikana, että oman työn kehittäminen ja uudistaminen on tärkeää. Taulutietokoneen käyttö oman työn ja lasten toiminnan dokumentoinnissa koettiin myös tärkeänä. Sen kautta tehtyjen havaintojen avulla pystyttiin vahvistamaan omaa ammatillista kehittymistä.

Taulutietokoneella pystyi dokumentoimaan arjen tapahtumia. Laitte toi mahdollisuuksia lasten sekä oman työn arviointiin ja suunnitteluun. Kuvatun materiaalin katsominen jälkikäteen auttoi tarkkailemaan lasten käyttäytymistä yksilöinä ja ryhmänä. Omien työskentelytapojen katsominen videolta oli ehkä opettavaisinta, mitä olen työurani aikana kokenut. Sen kautta ymmärsin että on pysyvä kehityksen mukana ja uudistettava omia työskentelytapoja.

Tulevaisuudessa hoito- ja kasvatushenkilöstö toivoi taulutietokoneen käyttöön monipuolista koulutusta varhaiskasvatustyön tueksi. Hoito- ja kasvatushenkilöstö toivoi, että asenne taulutietokoneen käytöstä työvälineenä koetaan tulevaisuudessa positiivisena voimavarana, eikä suurena haasteena. Taulutietokone pitää nähdä varhaiskasvatustyössä suunnitelmallisessa käytössä pedagogisen työn tukena, eikä lasten pelikoneena.

Kehittämishankkeessa tuotetaan alalle soveltuvaa uutta tietoa. Uuden tiedon lähtökohtana on käytännönläheisyys, tarpeellisuus ja sen hyödynnettävyys ja arviointi. Kehittämishankkeen tulosten on oltava sovellettavissa erilaisiin toimin-

taympäristöihin sopivaksi ja tulosten tulee herättää kiinnostusta. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 109.)

6.2 Hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillinen kehittyminen

Tässä kehittämishankkeessa hoito- ja kasvatushenkilöstö tutustui taulutietokoneen käyttöön tavoitteet huomioon ottaen. Uusia asioita opeteltaessa on pitänyt edetä pienin askelin tavoitteita kohti. Hoito- ja kasvatushenkilöstö sitoutui kehittämishankkeen aikana suunnitelmalliseen taulutietokoneen käyttöön. Kehittämishankkeen edetessä laajennettiin taulutietokoneen käyttöä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Kehittämishankkeen etenemistä auttoi hoito- ja kasvatushenkilöstön positiivinen ja aktiivinen asenne.

Reflektoidulla dokumentilla hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyy arvioimaan lapsen ominaisia tapoja toimia. Sen lisäksi hoito- ja kasvatushenkilöstö arvioi lapsen ominaisia tapoja tiedonhankinnassa, oppimisen kehittämisessä, sekä työskentelyssä. Näitä tietoja hyödyntäen pystytään muuttamaan toiminta tapoja sekä kehittämään menetelmiä, sisältöjä ja tavoitteita. Tämän kautta voidaan ammatillisesti huomioida lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Pedagoginen dokumentointi tukee hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillista kehittymistä. (Rintakorpi 2009, 86.)

Hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillisessa kehittämisessä ilmenee muutoksia lähinnä toiminnassa, sekä yksilöllisessä ajattelussa ja työskentelyssä. Ammatillinen kehittyminen vaatii reflektoidua ajattelua ja työskentelyä. Reflektoidulla omaa työtään pystytään takaamaan kehityksen jatkuminen. Se on prosessi mikä tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja jossa arvostetaan toisten näkemyksiä. (Tahkokallio 2014, 10–11.)

7 POHDINTA

7.1 Kehittämishanke prosessina

Kehittämishankkeessa näkyy vahvasti työelämälähtöisyys. Hankkeessa työelämää kehittävät ja hyödyttävät mahdollisuudet nähdään työelämässä selkeästi. Oppiminen ja kehittäminen ovat työelämän ja opiskelijoiden yhteissaavutus, joista kirjoittamalla tuotetaan tietoa ja kehittymisen kohteita työyhteisölle. (Lambert & Vanhanen-Nuutinen 2010, 85–86.)

Kehittämishanke sai alkunsa työelämätahon käytännön tarpeesta. Se toteutettiin Porvoon kaupungin Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Integroitu erityisryhmä valittiin Hornhattulan päiväkodista mukaan kehittämishankkeeseen. Tarve kehittämishankkeeseen osallistumiseen tuli ryhmän tarpeesta saada taulutietokoneesta uusi työväline kehittää dokumentointia. Prosessi aloitettiin syksyllä 2013 monipuolisella tiedon hankinnalla. Keväällä 2014 aikana kehittämishanketta rajattiin useaan otteeseen. Tiedonhankintaa myös keskitettiin ja syvennettiin. Kevään aikana määriteltiin kehittämishankkeen tavoitteet ja aloitettiin suunnittelu yhdessä Hornhattulan integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön sekä päiväkodin johtajan kanssa. (LIITE 7.)

Elokuussa 2014 toimintakauden alkaessa laadittiin tarvittavat luvat ja sopimukset työelämäyhteistyötahon kanssa. Sen jälkeen kehittämishanke käynnistettiin aloituspalaverilla. Ryhmän lasten huoltajille lähetettiin tiedote. Tiedotteen liitteeksi laitettiin lupakysely, joka liittyi lasten dokumentointiin ja kuvamateriaalin hyödyntämiseen hoito- ja kasvatushenkilöstön työssä. Syksyn aikana hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi informoituun aloituskyselyyn, jonka jälkeen aloitettiin käytännön kokeilut suunnitelman mukaisesti. Kehittämishankkeessa tehtiin arviointia ja seurattiin tavoitteiden etenemistä yhdessä integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön, sekä päiväkodin esimiehen kanssa.

Arviointi on tärkeää kehittämishanketyöskentelyssä. Sen avulla hoito- ja kasvatushenkilöstö etenee suunnitelmallisesti kohti tavoitteita. Arviointi on tehokas menetelmä, jolla ohjataan kehittämishanketta ja sen avulla voidaan seurata hoito- ja kasvatushenkilöstön toimintaa, jo saavutettuja tavoitteita sekä niiden vaikutuksia ja tuloksia. Kehittämishankkeessa tulee tehdä arviointeja tarpeen mukaan, tavoitteet ja laajuus huomioon ottaen. Arviointien avulla pyritään laadukkaaseen lopputulokseen. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 88.)

Keskeistä kehittämishankkeessa on viestinnän toteutuminen osallistujien kesken. Viestintä on yksi ja kaksi suuntaista vuorovaikutusta. Yksisuuntaista viestintää voi hyödyntää hankkeen tiedottamisessa kun taas kaksisuuntainen viestintä liittyy hankkeen toteuttamisen vaiheisiin. Viestinnässä pyritään syvälliseen, eri vaihtoehtoista koostuvaan ja avoimeen keskusteluun. Kehittämishankkeen tavoitteet ja eteneminen tulee olla hoito- ja kasvatushenkilöstön tiedossa. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 117.)

Kehittämishankkeessa viestintä oli kaksisuuntaista integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön, päiväkodin esimiehen sekä opiskelijoiden välillä. Hoito- ja kasvatushenkilöstö informoi ryhmän lasten huoltajia kehittämishankkeen etenemisestä.

Kehittämishanke päättyi loppukyselyyn, johon integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi marraskuun 2014 loppuun mennessä. Kyselyiden kautta pystyttiin arvioimaan saavutettuja tuloksia taulutietokoneen käytöstä. Hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa keskusteltiin kehittämishankkeen lopuksi taulutietokoneen tuomista käyttökokemuksista. Sen lisäksi mietittiin kehittämishankkeen tulosten hyödyntämistä jatkossa Hornhattulan päiväkodissa.

Kehittymisessä yhdistyvät prosessi ja sen kautta saatava tulos, jolla pyritään tavoittelemaan muutosta kohti parempia tuloksia. Kehittymistä saattaa tapahtua ”omalla painollaan” ja ilman asian tutkimusta. Parhaisiin tuloksiin päästään kehittämisen ja siihen liittyvän tutkimuksen yhdistämisellä. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 21–22.)

7.2 Kehittämishankkeen eettisyys ja luotettavuus

Ihmisten oikeudet, asema ja toiminta yhteisöissä sekä yhteiskunnassa pitää ottaa huomioon. Niihin liittyvät vastuut ja velvollisuudet vaikuttaa työnkehittämisessä. Lait ja asetukset velvoittavat, määräävät, ohjaavat ja lisäävät, sekä sitouttavat hoito- ja kasvatushenkilöstöä kehittämistyössä. Eettisyys ei velvoita lain tavalla, vaan ohjeistaa huomioimaan tärkeät arvot ja sen mikä on moraalisesti oikein. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 43.) Kehittämishankkeen käynnistämisen ja toteuttamisen kannalta tutkimuslupa oli laadittava ja haettava ajoissa. Sen lisäksi laadittiin sopimus opinnäyteyhteistyöstä työelämäyhteistyötahon, Diakonia-ammattikorkeakoulun, sekä opiskelijoiden kesken. Tutkimuslupa velvoitti pitämään kiinni sovitusta aikataulusta, jonka aikana tietoa kerättiin Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Kehittämishankkeessa otettiin huomioon hoito- ja kasvatushenkilöstön ja ryhmän lasten yksityisyys. Tähän liittyvät kyselyt toteutettiin anonyymisti.

Kehittämishankkeen aiheena taulutietokone työvälineenä varhaiskasvatuksessa herätti paljon kiinnostusta. Hyödynnettävän aineiston hankkiminen oli haastavaa. Aikaisempia tietolähteitä taulutietokoneen käytöstä varhaiskasvatuksessa ei ollut saatavilla. Sen takia oli valittava ja tehtävä päätöksiä millaisia lähteitä työssä käytetään. Työssä pyrittiin hyödyntämään mahdollisimman paljon uusia aiheeseen liittyviä lähteitä. Kehittämishankkeessa arvioitiin kriittisesti lähteiden soveltuvuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Kehittämishankkeen aiheen valinnan eettisyys on huomioitava kun sitä valitaan ja suunnitellaan. Tärkeää on tarkastella lähteiden eettisyyttä ja luotettavuutta. Kriittinen suhtautuminen lähteisiin on perusteltua. (Heikkilä, Jokinen & Nurmela 2008, 44.)

Tässä kehittämishankkeessa pidettiin tärkeänä tiedon kulkua Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle, sekä lasten huoltajille. Hoito- ja kasvatushenkilöstöä informoitiin kehittämishankkeen eri vaiheista. Lasten huoltajia tiedotettiin kehittämishankkeen aikana lapsen dokumentointiin liittyvistä asioista. Kaikilta huoltajilta pyydettiin kirjallinen lupa lasten

dokumentointiin. Hoito- ja kasvatushenkilöstö ohjeisti ja vastasi tarvittaessa huoltajien mahdollisiin kysymyksiin. Lasten huoltajilla oli oikeus keskeyttää lapsen osallistuminen, jos he olisivat kokeneet sen aiheelliseksi. Kehittämishankkeessa otettiin huomioon lasten yksilölliset toiveet ja mielipiteet, sekä heidän kulttuuriset ja uskonnolliset taustat. Sen lisäksi pidettiin tärkeänä lasten tasa-arvoista huomioimista ja kohtelua. Lasten kasvu ja kehitys huomioitiin taulutietokoneella dokumentoitaessa.

Avoin viestintä ja toimiva kasvatuskumppanuus toivat huoltajille luottamusta kehittämishankkeen kulusta ja tarkoituksista. Taulutietokoneella dokumentoidessa hoito- ja kasvatushenkilöstö huomioi huoltajien toiveet. Lasten huoltajilla oli mahdollisuus antaa palautetta kehittämishankkeen aikana keskustelemalla hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa.

Kehittämishankkeen arvioinnissa eettisyyttä tarkastellaan kahdesta eri näkökulmasta. Siinä tarkastellaan haittoja ja hyötyjä, sekä huomioidaan osallistujien oikeudet. Lasten ja heidän huoltajien osallisuus otetaan huomioon kehittämishankkeen aikana. Kriittistä suhtautumista tarvitaan lapsen ja perheiden kuulemiseen, sekä kuulluksi tulemiseen ja yksilöllisyyden huomioimiseen. Kehittämishankkeeseen osallistuvilla tulee olla mahdollisuus päättää millaista tietoa heistä kerätään ja millaisin keinoin. Osallistujien on tiedostettava mihin he ovat sitoutuneet. Heille on annettava tarpeeksi tietoa kehittämishankkeen seurauksista, menettelyistä ja tarkoituksista. Tämän lisäksi huoltajilta tarvitaan kirjallinen suostumus. Huoltajilla on tarvittaessa oikeus keskeyttää lapsen osallistuminen kehittämishankkeessa. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 115–118.)

Kehittämishankkeessa luotettavuus perustuu käyttökelpoisuuteen ja sen hyödyntämiseen. Luotettavuuteen vaikuttaa hoito- ja kasvatushenkilöstön sitoutuminen kehittämishankkeen aikana. (Toikko & Rantanen 2009, 121–124.) Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö sitoutui kehittämishankkeeseen aktiivisesti ja tavoitteellisesti. Kehittämishankkeen aikana syntyi yhteinen näkemys hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken, taulutietokoneen käytön tärkeydestä ja hyödyntämisestä dokumentoinnin työvälineenä. Loppukyselyiden tulosten perusteella voitiin todeta kehittämishankkeen onnis-

tuneen. Kehittämishankkeen kautta saatiin taulutietokoneesta uusi työväline Hornhattulan päiväkodin integroituun erityisryhmään.

Kehittämishankkeen luotettavuudessa huomioidaan keskusteleva ilmapiiri, jossa toimitaan ja tehdään päätöksiä yhdessä kokonaisuutena, eikä vain tiedoteta yksisuuntaisesti (Toikko & Rantanen 2009, 159). Luotettavuutta on tukenut kehittämishankkeessa tiivis yhteistyö, sekä yhdessä oppiminen hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken.

7.3 Johtopäätökset

Kehittämishankkeen tulokset osoittivat taulutietokoneen toimivaksi ja monipuoliseksi työvälineeksi integroidussa erityisryhmässä. Kehittämistyölle asetetut tavoitteet täyttyivät hyvin. Taulutietokoneen käyttö työvälineenä kehitti hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja lasten toiminnan dokumentointia. Dokumentteja arvioimalla hoito- ja kasvatushenkilöstö pystyi suunnittelemaan ja kehittämään omaa toimintaa integroidun erityisryhmän erilaisissa toimintatuokioissa. Tämän lisäksi lasten toiminnan suunnittelu ja arviointi kehittyi dokumenttien avulla. Työn aktiivisella suunnittelulla pystyttiin kehittämään laadukasta varhaiskasvatusta. Tämän työn kautta Porvoon kaupungin Hornhattulan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä otettiin taulutietokone käyttöön pysyväksi työvälineeksi.

Hoito- ja kasvatushenkilöstö tarvitsee harjoittelua tietotekniikan käytössä. Heiltä vaaditaan aikaa ja uskallusta taitojen harjoitteluun. Hoito- ja kasvatushenkilöstö oppii työyhteisön sisällä toisiaan tukien ja kannustaen. (Rintakorpi 2009, 88.) Uuden teknologisen laitteen käyttöönotto ja sen integroiminen arkeen varhaiskasvatuksessa vei aikaa ja vaati harjoittelua. Taulutietokoneen käyttöä ja opettelua jatkettiin ryhmissä kehittämishankkeen loputtua. Ryhmien välillä siirrettiin tietoa ja kokemuksia hoito- ja kasvatushenkilöstön kesken. Kehittämishankkeen kyselyiden perusteella kävi ilmi, että hoito- ja kasvatushenkilöstö toivoi lisäkoulutusta liittyen taulutietokoneen käyttöön varhaiskasvatuksessa.

Kehittämishankkeesta saatu tieto ja käyttökokemukset on sovellettavissa varhaiskasvatustyöhön. Haasteeksi voi koitua dokumentointiin käytettävän ajan ja resurssien yhteen sovittaminen. Taulutietokoneen käyttö onnistuu, kun hoito- ja kasvatushenkilöstö suhtautuu avoimesti ja positiivisesti uuteen työvälineeseen. Varhaiskasvatuksen on pysyttävä teknologian kehityksen mukana ja huolehdittava hoito- ja kasvatushenkilöstön ajantasaisesta kouluttautumisesta. Taulutietokonetta työvälineenä voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen eri yksiköissä ja ryhmissä. Tulevaisuudessa taulutietokoneen käyttöönoton haasteeksi voi koitua laitteiden kustannukset ja puuttuvat resurssit.

7.4 Ammatillinen kehittyminen ja eettisyys

Opiskelijan ammatillinen kehitys on prosessi. Kehitys on välillä hidasta ja välillä nopeaa. Ammatilliseen kasvuun kuuluu oleellisesti ajoittaiset pysähtymiset. Pysähtymisillä on tärkeä merkitys, koska silloin tieto muokkautuu syvälliseksi osaksi yksilöllistä ajattelua ja toimintaa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2011, 33.) Tässä kehittämishankkeessa kehitys oli aluksi hidasta. Aihe oli tuntematon ja uusi mikä aiheutti epätoivoa työn etenemisen suhteen. Työtä lähdettiin tekemään ajoissa, joten meillä oli aikaa pohtia ja reflektoida tietoa monipuolisesti. Kehittämishanketta jouduttiin rajamaan ja tarkastelemaan useaan otteeseen.

Kehittyminen ammatillisesti on oppimista. Se ilmenee toiminnan muutoksina, yksilön toiminnan perusteiden ajattelemisessa, sekä toimintatavoissa. Kehittyminen ja muuttuminen vaatii halua tutkia ja tarkastella kriittisesti reflektoiden omaa työtä ja itseä. (Tahkokallio 2014,10) Ammatillinen kehittyminen opiskelijana vahvistui kun näkökulma kehittämishankkeesta tarkentui teorian ja käytännön kokemusten kautta. Kehityimme tiedon hakemisessa ja, sen rajaamisessa. Viestintätaidot kehittyivät myös kehittämishankkeen aikana. Työssä huomioitiin ammatillisuus ja ammattietiikka suhteessa integroidun erityisryhmän lapset, sekä hoito- ja kasvatushenkilöstö.

Sosiaalialan työ perustuu asiakastyöhön ja ammattietiikkaan. Asiakastyötä tehdään lähinnä ryhmä, yksilö ja yhteisö tasolla. Sosionomien keskeisiä osa-alueita eli kompetensseja on kuusi ja niihin kuuluu asiakastyö, eettinen osaaminen, osallistava ja kriittinen osaaminen, johtamisosaaminen, sosiaalisen palvelujärjestelmän tunteminen, sekä tutkimuksellinen kehittäminen. (Rouhiainen-Valo, Rantanen, Hovi-Pulsa & Tietäväinen 2010, 15–16.) Kehittämishankkeessa otettiin huomioon sosionomin keskeiset osa-alueet yhteydessä kehittämishankkeeseen ja sen tavoitteisiin. Omaa ammatillisuutta reflektoidessa nämä selkeytyivät.

Eettisyys merkitsee Sosionomin työssä sitoutumista sosiaalialan ammattieettiin periaatteisiin ja arvoihin. Sosionomin ammattietiikassa yhdistyy yhteisön, yksilön ja yhteiskunnan näkemykset. (Rouhiainen-Valo ym. 2010, 16.) Tässä kehittämishankkeessa eettisyyden huomioiminen oli tärkeää. Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö ja lapset huomioitiin yksilöllisesti ja oikeudenmukaisesti, arvostaen heidän ihmisarvoaan, sekä itsemääräämisoikeuttaan, osallisuutta ja näkemyksiä.

Ammattietiikassa on kysymys pohjimmiltaan ammatillisuudesta ja ammatista. Työntekijä joka pystyy pohtimaan ammattieettisesti, on sisäistänyt ammatillisuuden ja pystyy kehittymään asiantuntijana. Silloin työntekijä tekee työtään arvioiden, pohtien ja kehittäen kriittisesti, sekä kyseenalaistaa tarvittaessa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2011, 183.) Kehittämishankkeen aikana pohdimme tulevaa sosionomin ammattia ja siihen liittyvää eettisyyttä. Tulevina sosionomeina kehitämme tulevaisuuden työskentelyä arvioiden. Avoin suhtautuminen uusiin menetelmiin ja niiden muokkaaminen käyttötarkoitukseen sopivaksi tukee ammatillista kehittymistä.

7.5 Kehittämishankkeen jatkuminen ja tulevaisuus

Tulevaisuus ei kehity itsestään vaan sitä tuotetaan ja tehdään. Tulevaisuutta rakennetaan erilaisten valintojen kautta. Hoito- ja kasvatushenkilöstön asemalla on tärkeä merkitys tulevaisuuden työssä. Teknologian tulevaisuuden vaikutuk-

sia on vaikea ennustaa. Tulevaisuudessa hoito- ja kasvatushenkilöstöllä on kyky rakentaa pysyviä vuorovaikutussuhteita, sekä pitää yllä positiivista asennetta uuden oppimiseen. (Rintakorpi 2009, 87.) Kehittämishankkeen tavoitteiden saavuttaminen vaati hoito- ja kasvatushenkilöstön työpanosta. Se vaati sitoutumista nykypäivän ja tulevaisuuden uuteen työmenetelmään ja sen hyödyntämiseen. Teknologian ei ole tarkoitus syrjäyttää tulevaisuudessa hoito- ja kasvatushenkilöstön ammatillista osaamista ja vuorovaikutusta, vaan antaa siihen uusia mahdollisuuksia kehittää omaa työtään.

Kehittämishankkeesta tulleiden kokemusten myötä taulutietokoneen käyttöä dokumentoinnissa jatketaan integroidun erityisryhmän arjessa. Integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö käy keskustelua taulutietokoneen käytöstä varhaiskasvatuksessa, ja miten jo opittuja työskentelymuotoja voidaan vakiinnuttaa arkeen, sekä kehittää eteenpäin. Kehittämishankkeen kuluessa vuoden 2014 aikana Hornhattulan päiväkodin esimies osti toisen taulutietokoneen Hornhattulan päiväkodin käyttöön. Talon sisällä on käytössä tällä hetkellä kaksi taulutietokonetta, integroidussa erityisryhmässä ja esiopetusryhmässä. Näiden ryhmien hoito- ja kasvatushenkilöstöt jakavat tietoa ja kokemuksia koskien taulutietokoneen käyttöä. Keväällä 2015 Hornhattulan päiväkodin johtaja lisäsi taulutietokoneiden määrää ostamalla kaksi laitetta lisää. Taulutietokoneiden lisääntyessä on hyvä saada tukea ryhmien hoito- ja kasvatushenkilöstölle tallenteiden arviointiin. Dokumentoitujen tallenteiden purkamista varten olisi hyvä laatia käyttöön arviointikaavake helpottamaan työn suunnittelua ja kehittämistä.

Tulevaisuudessa taulutietokoneesta saadaan yksilöllinen työväline hoito- ja kasvatushenkilöstölle. Sen tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että kaikki käyttävät taulutietokonetta samoihin tarkoituksiin, samoilla menetelmillä. Taulutietokoneen monipuolisia käyttömahdollisuuksia pystytään hyödyntämään käyttämällä sen erilaisia toimintoja ja ohjelmia mahdollisimman monipuolisesti, sekä laajentamaan sen käyttöä pienin askelin. Hornhattulan päiväkodin ryhmien hoito- ja kasvatushenkilöstöstä nimetään vastuuhenkilö hoitamaan taulutietokoneen päivityksiä. Vastuuhenkilöt tuovat kehitysehdotuksia taulutietokoneen käyttömahdollisuuksista arjessa, sekä informoivat koulutustarjonnasta. Taulutietokoneiden

käyttöä voidaan tulevaisuudessa laajentaa moniammatillisissa työryhmissä sekä verkostoissa koskien lapsen tiedon siirtoa. Tämä käyttöönotto vaatii asiaan perehtymistä ja lakien tarkistamista, sekä lasten huoltajien suostumusta.

Uutta varhaiskasvatustalakeia valmistellaan eduskunnassa ja sen aikataulu ja eteneminen toteutetaan vaiheittain. Lakimuutoksen ensimmäinen vaihe on tarkoitus ottaa käyttöön 1.8.2015 alkaen. Uusi varhaiskasvatustalake korvaa lastenpäivähoitolain vuodelta 1973. (Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a.) Taulutietokoneiden käyttö on huomioitu osana Hornhattulan varhaiskasvatustalake suunnitelmaa. Varhaiskasvatustalakein tulevaisuuteen ja uusiin menetelmiin tulee joiltakin osin tulevaisuudessa vaikuttamaan uusi varhaiskasvatustalake.

LÄHTEET

- Alasuutari, Maarit 2013. Lapsen dokumentointi ja arviointi varhaiskasvatuksessa kriittisiä näkökulmia. Viitattu 9.2.2015.
<https://seutuvarha.files.wordpress.com/2013/12/maaritalasuutari121213.pdf>.
- Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Helsinki: Akatiimi Oy.
- Apple 2010. Apple press info. Viitattu 15.11.2014.
<http://www.apple.com/fi/pr/library/2010/01/27Apple-Launches-iPad.html>.
- Apple 2011. iPad käyttöopas-ohjelmalle iOS 4.3 ohjelmistolle. Viitattu 28.11.2014.
http://manuals.info.apple.com/MANUALS/1000/MA1569/fi_FI/ipad2_kayttoopas.pdf.
- Apple 2013 iPad-käyttöopas ohjelmalle iOS 8.1 ohjelmistolle. Viitattu 28.11.2014.
http://manuals.info.apple.com/MANUALS/1000/MA1595/fi_FI/ipad_kayttoopas.pdf.
- Apple i.a. About apple. Viitattu 15.11.2014. <http://www.about-apple.com/>
- Apple iTunes preview 2014. Book Creator for iPad - create ebooks and pdfs, publish to iBooks. Viitattu 23.11.2014
<https://itunes.apple.com/fi/app/book-creator-for-ipad-create/id442378070?l=fi&mt=8>.
- Asetus päivähoitosta 1973/ 239, 2 § 16.6.1995/882. Viitattu 17.10.2014.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>.
- Carlson, Jeff 2015. iPad and iPhone video. Film. edit, and share the Apple way. United States of America: Pearson Education.
- Engeström, Yrjö 1998. Kehittävä työntutkimus. 2. painos. Helsinki: hallinnon kehittämiskeskus, Edita.
- Heikka, Johanna; Hujala, Eeva & Turja, Leena 2009. Arvioinnista opiksi. Havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Helsinki: Printel.

- Heikka, Johanna; Hujala, Eeva; Turja, Leena & Fonsen, Elina 2011. Lapsikoh-
tainen havainnointi ja arviointi varhaispedagogiikassa. Teoksessa
Eeva, Hujala & Leena, Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja.
Jyväskylä: PS-kustannus, 54–66.
- Heikkilä, Asta; Jokinen, Pirkko & Nurmela, Tiina 2008. Tutkiva kehittäminen.
Avaimia tutkimus- ja kehittämishankkeisiin terveysalalla. Helsinki:
WSOY oppimateriaalit oy.
- Helenius, Aili & Korhonen, Riitta 2008. Pedagogiikan palikat. Johdatus varhais-
kasvatukseen ja -kehitykseen. Helsinki: WSOY.
- Hiltunen, Elina & Hiltunen, Kari 2014. Teknoelämää 2035. Miten teknologia
muuttaa tulevaisuuttamme? Helsinki: Talentum Media Oy.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Hel-
sinki: Tammi.
- Jokinen, Jouko 2014. Jyväskylän yliopisto, koulutuksen laitos. Peda.net. Henki-
lökohtainen tiedonanto 16.1.2015.
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasva-
tusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kainulainen, Timo & Kilpiä, Jukka 2012. Sormeilua. Vinkkejä, ideoita ja tietoa
iPadin hyödyntämisestä oppimisessa ja opetuksessa. Saimaan
mediakeskus. Viitattu 15.11.2014.
<http://sormet.ejuttu.fi/sites/sormet.ejuttu.fi/files/kilpiajp/artikkelit/170412/tiedostot/ipadkirjanen.pdf>.
- Kaskela, Marja & Kronqvist, Eeva-Liisa 2012. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia
lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sosiaali- ja ter-
veysministeriö. Viitattu 15.12.2014.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110190/URN_ISBN_978-952-245-819-3.pdf?sequence=1.
- Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. varhaiskasvattajat,
vanhemmat, lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Helsin-
ki: terveyden ja hyvinvoinninlaitos.
- Kronqvist, Eeva-Liisa & Kumpulainen, Kristiina 2011. Lapsuuden oppimisympä-
ristöt. Eheä polku varhaiskasvatuksesta kouluun. Helsinki: WSOY-
pro.

- Kumpulainen, Kristiina; Krokfors, Leena; Lipponen, Lasse; Tissari, Varpu; Hilppö, Jaakko & Rajala, Antti 2010. Oppimisen sillat. Kohti osallistavia oppimisympäristöjä. Helsinki: cicero Learning, Helsingin yliopisto.
- Lambert, Pirjo & Vanhanen-Nuutinen, Liisa(toim.) 2010. Hankekirjoittaminen. Välineitä hanketoimintaan ja opinnäytetyöhön. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Laru, Jari 2013. Teknologian käyttö opetuksen ja oppimisen tukena on usein teknologia vetoista. Suomen opettajaksi opiskelevien liitto. Sool ry 5/2013. 5.11.2013, 8-11.
- Lämsä, Anna-Liisa (toim.) 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Matikainen, Janne 2008. Verkko kasvattajana. Mitä aikuisen tulisi tietää ja ajatella verkosta. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press.
- Mediakasvatusseura i.a. Mediakasvattajan eettiset periaatteet. Viitattu 24.4.2015. http://mediakasvatus.fi/mk_eettiset.pdf
- Merilampi, Ritva-Sini 2014. Mediakasvatuksen perusteet. Helsinki: Avain.
- Mikkola, Petteri & Nivalainen, Kirsi 2009. Lapselle hyvä päivä tänään – Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Vantaa: Pedatieto.
- Mäkelä, Mikko i.a. Lasten toiminnan dokumentointi varhaiskasvatuksessa. VKK-Metro. Viitattu 9.2.2015.
http://www.socca.fi/files/210/Lasten_toiminnan_dokumentointi_varhaiskasvatuksessa_makela.pdf
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2011. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö i.a. Varhaiskasvatuslaki. Viitattu 12.3.2015.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/varhaiskasvatus/index.html
- Pekkala, Päivi 2014. Erityislastentarhanopettaja, Hornhattulan päiväkoti. Porvoo. Henkilökohtainen tiedonanto 19.8.2014.
- Pihlaja, Päivi 2006. Erityisryhmän perustehtävä. Teoksessa Päivi Pihlaja & Elin Kontu (toim.) Arjen moninaisuutta. Erityisryhmät päiväkodissa. Stakes raportti 14/2006. Helsinki: valopaino, 21–36. Viitattu 15.11.2014.<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75350/R14-2006-VERKKO.pdf?sequence=1>

- Pihlaja, Päivi 2006. Varhaiserityiskasvatuksen lähtökohtia. Teoksessa Päivi Pihlaja & Elina Kontu (toim.) Arjen moninaisuutta. Erityisryhmät päiväkodissa. Stakes raportti 14/2006. Helsinki: valopaino, 9-20. Viitattu 15.10.2014.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75350/R14-2006-VERKKO.pdf?sequence=1>
- Porvoon kaupunki 2011. Porvoon kaupungin Varhaiskasvatussuunnitelma. Viitattu 15.10.2014.
https://www.porvoo.fi/easydata/customers/porvoo2/files/muut_liitetiedot/paivahoito_ja_esiopetus/1_8_11porvoon_varhaiskasv_suunnitelma.pdf
- Porvoon kaupunki 2013. Peda.net. Hornhattulan päiväkoti. Viitattu 19.1.2015.
<http://www.peda.net/veraja/porvoo/paivahoito/hornhattula>
- Porvoon kaupunki 2014. Hornhattulan päiväkoti. Päiväkodin esite. Tuloste tekijän hallussa.
- Pyhäntö, Kirsi & Vitikka, Erja (toim.) 2013. Oppiminen ja pedagogiset käytännöt kasvatuksesta perusopetukseen. Helsinki: Opetushallitus.
- Rintakorpi, Kati 2009. Dokumentointi toiminnan kehittämisen välineenä. Teoksessa Inkeri Ruokonen, Sinikka Rusanen & Anna-Leena Välimäki (toim.) Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettelyä ja tekemistä. Helsinki: terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 84–89.
- Rintakorpi, Kati 2010. Lasten toiminnan dokumentointi varhaiskasvatuksessa. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos. Pro gradu. Viitattu 23.2.2015.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/24870/lastento.pdf?sequence=1>.
- Rouhiainen-Valo, Tuula; Rantanen, Teemu; Hovi-Pulsa, Raija & Tietäväinen Sirpa 2010. Kompetenssit ”sosiaalisen” puolustamisessa. Kompetenssit sosionomien (AMK ja ylempi AMK) ydinosaamisen avaajina. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010–2025. Havaintoja ja päätelmiä sosionomien (AMK & ylempi AMK) profiilista Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmästä. Kemi-Tornio ammattikorkeakoulun julkaisuja sarja A:rapotteja ja tutki-

- muksia 3. 9-36. Viitattu 11.2.2015.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54727/viinamaki%20A%203%202010.pdf?sequence=1>
- Sipilä, Keijo 2014. Teknologia harpponut koulujen pedagogisen osaamisen ohi. Luma-sanomat. Viitattu 30.11.2014.
<http://www.luma.fi/artikkelit/2625/vaitos-teknologia-harpponut-koulujen-pedagogisen-osaamisen-ohi>.
- Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Toinen tarkistettu painos. Oppaita 56. Helsinki: Stakes
- Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke 2008. Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Stakes.
- Suonsivu, Kaija 2010. Media ja työhyvinvointi. Teoksessa Marjo Meriranta (toim.) Mediakasvatuksen käsikirja. Kuopio:Unipress, 135–156.
- Tahkokallio, Leena 2014. Lastentarhanopettajan ammatillinen kehittyminen havainnointiin perustuvan reflektion avulla. Helsingin yliopisto. Käytännötieteellinen tiedekunta. opettajan koulutuslaitos. Tutkimuksia 351. Viitattu 14.1.2015.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42873/lastenta.pdf?sequence=1>.
- Thornthwaite, Carrie 2014. Not a toy, but a tool. Rowman & Littlefield: Maryland, United States of America.
- Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampere University Press.
- Tuhkala, Ari 2012. Taulutietokoneet opettajan työssä. Jyväskylän yliopisto. Tietotekniikan laitos. Tietotekniikan kandidaatin tutkielma. Viitattu 20.2.2015.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40190/URN:BN:fi:ju-201211082881.pdf?sequence=1>.
- Turja, Leena 2011. Teknologiakasvatus varhaisvuosina. Teoksessa Eeva, Hujala & Leena, Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 195–207.
- Youtube 2013. Book Creator for iPad. Viitattu 21.1.2015.
<https://www.youtube.com/user/bookcreatorapp>

LIITE1: Saatekirje hoito- ja kasvatushenkilöstölle

Hei!

Olemme sosionomi (AMK) opiskelijat Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Tarkoituksena on yhteistyössä integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa toteuttaa kehittämishanke koskien uutta pedagogista työvälinettä taulutietokonetta. Kehittämishankkeen tavoitteena on hoito- ja kasvatushenkilöstön oman työn ja ryhmän lasten toiminnan dokumentoinnin lisääminen sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön yksilöllinen ammatillinen kehittyminen. Tämän kehittämishankkeen tarkoituksena on korostaa taulutietokoneen suunnitelmallista käyttöä ja monipuolisia käyttömahdollisuuksia. Kehittämishankkeessa painotamme taulutietokoneen tarjoamia uusia positiivisia mahdollisuuksia toteuttaa pedagogista varhaiskasvatustyötä.

Kehittämishankkeen kuluessa toteutamme kaksi kyselyä hoito- ja kasvatushenkilöstölle. Kyselyiden avulla saamme tärkeää tietoa kehittämishanketta varten. Ensimmäinen kysely on informoitu aloitus kysely jolla selvitämme yksilöllisen lähtötilanteen kehittämishankkeeseen. Syksyn 2014 aikana pidetään kokeilujakso taulutietokoneen käytöstä dokumentoinnissa. Sen jälkeen kerätään loppukyselyn kautta kokemuksia kokeilujakson ajalta. Kehittämishankkeessa hoito- ja kasvatushenkilöstö käyttää taulutietokoneen videokuvausta, valokuvausta sekä Book Creator -tarinakirjaa. Tarkoituksena on saada integroidun erityisryhmän aikuiset kokeilemaan taulutietokoneen käyttöä arjen toiminnoissa. Esittelemme kehittämishankkeen tulokset keväällä 2015 ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle taulutietokoneen käytöstä dokumentoinnin työvälineenä. Meihin voi tarvittaessa olla yhteydessä, jos tulee jotain kysyttävää aiheeseen liittyen.

Yhteistyö terveisin

Tiina Puolakka

Sosionomi (AMK)

tiina.puolakka@student.diak.fi

Marika Jaamala

Sosionomi (AMK)

marika.jaamala@student.diak.fi

LIITE 2: Tiedote koteihin

Hei Puhureiden vanhemmat!

4.9.2014

Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi (AMK) opiskelijat. Teemme opinnäytetyömme kehittämishankkeena Hornhattulan päiväkodin Puhurit ryhmään. Kehittämishankkeen tarkoitus on kokeilla syksyn 2014 aikana taulutietokoneella lasten sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön arjen toiminnan dokumentointia. Tarkoituksena on valokuvata ja videoida sekä tehdä lapsista digitaalinen tarinakirja ”minun päiväkotipäiväni”. Kehittämishankkeen kautta saadaan Puhureiden ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle uusi työväline. Puhureiden ryhmän Hoito- ja kasvatushenkilöstö tiedottaa huoltajia kehittämishankkeen kuluksista. Keräämme hoito- ja kasvatushenkilöstöltä tietoa heidän kokemuksistaan kahdella eri kyselyllä.

Kehittämishankkeeseen osallistuminen on lapsille vapaaehtoista. Sitä varten tarvitsemme lasten huoltajilta kirjallisen luvan. Kuvat, videot ja tarinakirjat julkaistaan päiväkodin salasanalla suojatulla peda.net sivustolla, jos huoltajat ovat varhaiskasvatussuunnitelmassa antaneet suostumuksensa julkaisuun. Tarinakirja julkaistaan lapsen etunimellä.

Yhteistyö terveisin

Tiina Puolakka
tiina.puolakka@student.diak.fi

Marika Jaamala
marika.jaamala@student.diak.fi

Palauta alaosa Puhureihin viimeistään perjantaina 12.9.2014

Lapsi _____

(nimi)

lastani saa kuvata _____

lastani saa videoida _____

lastani ei saa kuvata _____

lastani ei saa videoida _____

Lapsestani saa tehdä tarinakirjan _____

Lapsestani ei saa tehdä tarinakirjaa _____

Lastani koskevaa kuvausmateriaalia saa lähettää sähköpostissa _____

Lastani koskevaa kuvausmateriaalia ei saa lähettää sähköpostissa _____

LIITE 3: Kehittämishankkeen aloituskysely

Nainen _____

Mies _____

Ammattinimeke _____

Ikä: ___20-30v. ___31-40v. ___41-50v. ___51-60v.

1. Oletko aikaisemmin käyttänyt taulutietokonetta kotona tai työelämässä?
2. Jos vastasit kyllä, kerro miten ja missä?
3. Miten määrittelisit käsitteen Mediakasvatus?
4. Oletko saanut koulutusta taulutietokoneen käyttöön tai mediakasvatukseen?
5. Jos olet, kerro lyhyesti millaista?
6. Millaiseksi koet omat asenteesi taulutietokoneen käytöstä sekä mediakasvatuksesta varhaiskasvatuksessa?
7. Mitä odotuksia sinulla on kehittämishankkeesta?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 4: Kehittämishankkeen loppukysely

Nainen _____

Mies _____

Ammattinimeke _____

Ikä: ___20-30v. ___31-40v. ___41-50v. ___51-60v. ___

1. Miten koit taulutietokoneen käytön työvälineenä dokumentoinnissa?
2. Millaisia dokumentoinnin välineitä olet käyttänyt aiemmin työssäsi?
3. Millaisia mahdollisuuksia ja haasteita taulutietokone toi työhösi?
4. Muuttuiko oma asenteesi taulutietokoneen käyttöön ja mediakasvatukseen kokeilun aikana?
5. Oletteko saaneet palautetta taulutietokoneen käytöstä vanhemmilta?
6. Vahvistuiko oma ammatillinen näkemyksesi taulutietokoneen käytöstä varhaiskasvatuksessa kokeilun aikana?
7. Miten tulevaisuudessa kehittäisit taulutietokoneen käyttöä varhaiskasvatuksessa?

Kiitos vastauksistasi!

LIITE 5: Kehittämishankkeen suunnitelma 2013–2015

KEHITTÄMISHANKKEEN SUUNNITELMA 2013–2015		
Aika:	Aihe:	Miten toteutettiin:
Syky 2013	Aiheeseen tutustuminen ja tiedonhankinta	Tutustuttiin alan kirjallisuuteen, kehittämishankkeisiin sekä tutkittuun tietoon.
Tammikuu 2014	Hornhattulan päiväkodin integroidun erityisryhmän laitehankinta	Porvoon kaupungin varhaiserityiskasvatuksen tuulosyksikön esimies hankki integroituun erityisryhmään taulutietokoneen sekä suoja-kuoret ja internetyhteyden. Taulutietokoneeseen tehtiin tarvittavat asetukset ja ohjelmoinnit. Ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö otti taulutietokoneen käyttöön.
Helmikuu- maaliskuu 2014	Tiedonhankinta ja aiheen rajaaminen	Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjaston informaatikko ohjasi tiedonhakemisessa 28.2.2014. Tiedonhankintaa jatkettiin hyödyntäen eri kirjastoja ja internetiä
Huhtikuu 2014	Suunnittelupalaveri Hornhattulan päiväkodin johtajan ja integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa.	Suunnittelupalaverissa 9.4.2014 pohdittiin kehittämishankkeen aikataulua sekä käytännön kokeilujakson kestoa. Suunnittelupalaverissa päätettiin, että ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö osallistuu omien taitojen mukaan käytännön kokeiluun. Kehittämishankkeen ideapaperi hyväksyttiin 16.4.2014 Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulun seminaarissa.
Toukokuu 2014	Suunnittelupalaveri Hornhattulan päiväkodin johtajan ja integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa.	Työelämäyhteistyötaholle esiteltiin 9.5.2014 kehittämishankkeen tarkentunut näkökulma. Kehittämishankkeen

		aiheeksi rajattiin taulutietokone dokumentoinnin työvälineenä. Kehittämishankkeen suunnitelma hyväksyttiin 21.5.2014 Helsingin Diakoniamattikorkeakoulun seminaarissa
Kesäkuu 2014	Valmis kehittämishankesuunnitelma.	Kehittämishankkeen suunnitelma esiteltiin 10.6.2014 integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstölle, sekä päiväkodin johtajalle. Suunniteltiin syksyn taulutietokoneen käytännön kokeilujaksot.
Heinäkuu 2014	Hornhattulan päiväkotijoukko suljettu.	Kesäloma
Elokuu 2014	Laadittiin työelämäyhteistyösopimus ja tutkimuslupa. Integroidun erityisryhmän lasten koteihin lähetettiin tiedote ja lupakysely.	Työelämäyhteistyösopimus ja tutkimuslupa allekirjoitettiin yhdessä Hornhattulan päiväkodin johtajan kanssa. Integroidun erityisryhmän henkilöstön kanssa pidettiin kehittämishankkeen aloituspalaveri 18.8.2014. Palaverissa käytiin yhdessä läpi taulutietokoneen käytännön kokeilujakson suunnitelma sekä koteihin lähetettävä tiedote. Lisäksi päätettiin, että huoltajia informoidaan kehittämishankkeen kuluessa integroidun erityisryhmän infotaululla, sekä Peda.net verkkoveräjässä.
Syyskuu 2014	Aloituskysely	Integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstö vastasi informoituun aloituskyselyyn. Aloituskyselyt kerättiin 30.9.2014 mennessä.
Lokakuu 2014	Taulutietokoneen käytännön kokeilujaksot (LIITE 6).	Integroidun erityisryhmän jokaisen hoito- ja kasvatushenkilöstön käytännön kokeilujaksojen aikana pidettiin yhteyttä työelämäyhteistyötahoon. Yhteydenpito oli kaksisuuntaista. Hoito- ja kasvatushenkilöstön

		kanssa pohdittiin käytännön jaksojen etenemistä, tarvittavia muutoksia sekä tuen tarvetta käytännön kokeilujakson aikana.
Marraskuu 2014	Taulutietokoneen käytännön kokeilujaksojen jatkaminen ja loppukysely.	Yhteysttä pidettiin hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa kokeiluviikon aikana tarvittaessa päivittäin. Hoito- ja kasvatushenkilöstö toi esille käytännön kokeilujaksojen tuomia haasteita ja kysymyksiä. Loppukyselyyn vastasi neljä hoito- ja kasvatushenkilöstöstä. Loppukyselyihin piti vastata 28.11.2014 mennessä.
Joulukuu 2014	Kehittämishankkeen päättäminen	Integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön loppukyselyn tuloksista keskusteltiin Hornhattulan päiväkodin johtajan sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön kanssa. Tulosten kautta todettiin, että kehittämishanke oli tavoitteisiin nähden onnistunut. Taulutietokoneen käytön laajentamisesta keskusteltiin Hornhattulan päiväkodissa. Kehittämishankkeen käsikirjoitus esitettiin 10.12.2014 Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulun seminaarissa.
Tammikuu 2015	Kehittämishanketyön jatkaminen	Loppukyselyiden tulokset avattiin ja niistä tehtiin opinnäytetyöhön yhteenveto.
Helmikuu- Maaliskuu 2015	Kehittämishanketyön jatkaminen	Kehittämishankkeen kirjoittamista jatkettiin.
Huhtikuu 2015	Julkistamisseminaari	Opinnäytetyö julkistettiin Helsingin Diakonia-ammattikorkeakoulussa 15.4.2015
Toukokuu 2015	Valmis opinnäytetyö	Kehittämishanke esiteltiin Hornhattulan päiväkodissa 25.5.2015.

LIITE 6: Viikkosuunnitelma lokakuu-marraskuu 2014

VIKKOSUUNNITELMA LOKAKUU-MARRASKUUSSA 2014 Viikkosuunnitelma on suunniteltu jokaisen integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilön suoritettavaksi.		
Aika:	Aihe:	Toiminta:
Maanantai	Dokumentointi valokuvaamalla ja videoimalla.	Lasten kuvausluvut tarkastettiin. Dokumentointi aloitettiin valokuvaamalla ja videoimalla integroidun erityisryhmän lasten ja hoito- ja kasvatushenkilöstön toimintaa.
Tiistai	Dokumentointi valokuvaamalla ja videoimalla.	Dokumentoitiin kuvaamalla monipuolisesti integroidun erityisryhmän toimintaa. Hoito- ja kasvatushenkilöstö teki muistiinpanoja oman oppisen kehittämiseksi ja tueksi.
Keskiviikko	Dokumenttien tallentaminen ja muokkaus.	Valokuvien ja videoiden tallentamista taulutietokoneella harjoiteltiin sekä kuvausmateriaa siirtämistä ja muokkauksista kansioon. Kuvausmateriaalia arvioitiin ja valittiin seuraavan päivän tiimipalaveriin.
Torstai	Integroidun erityisryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstön viikoittainen tiimipalaveri	Integroidun erityisryhmän tiimipalaverissa hoito- ja kasvatushenkilöstö katsoi läpi valitut dokumentit. Niiden kautta arvioitiin ryhmän lasten sekä hoito- ja kasvatushenkilöstön toimintaa. Hoito- ja kasvatushenkilöstö mietti yhdessä kuinka dokumentteja voidaan hyödyntää integroidun erityisryhmän toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.
Perjantai	Hoito- ja kasvatushenkilöstö teki taulutietokoneella valituista valokuvista ja videoista Book Creator	Lapsen dokumentoiduista kuvausmateriaaleista tehtiin Book Creator-tarinakirja. Hoito-

-tarinakirjan. Ryhmän lasten huoltajia informoitiin kehittämishankkeen etenemisestä.

to- ja kasvatushenkilöstö valitsi tarinakirjaan sopivat valokuva- ja videotallenteet. Book Creator -tarinakirjat tallennettiin Peda. net-verkkoveräjään lasten huoltajien katsottavaksi. Huoltajia muistutettiin Peda. net-verkkoveräjään lisätyistä materiaaleista suullisesti sekä integroidun erityisryhmän infotaululla.

LIITE 7: Kehittämishankkeen prosessikaavio

